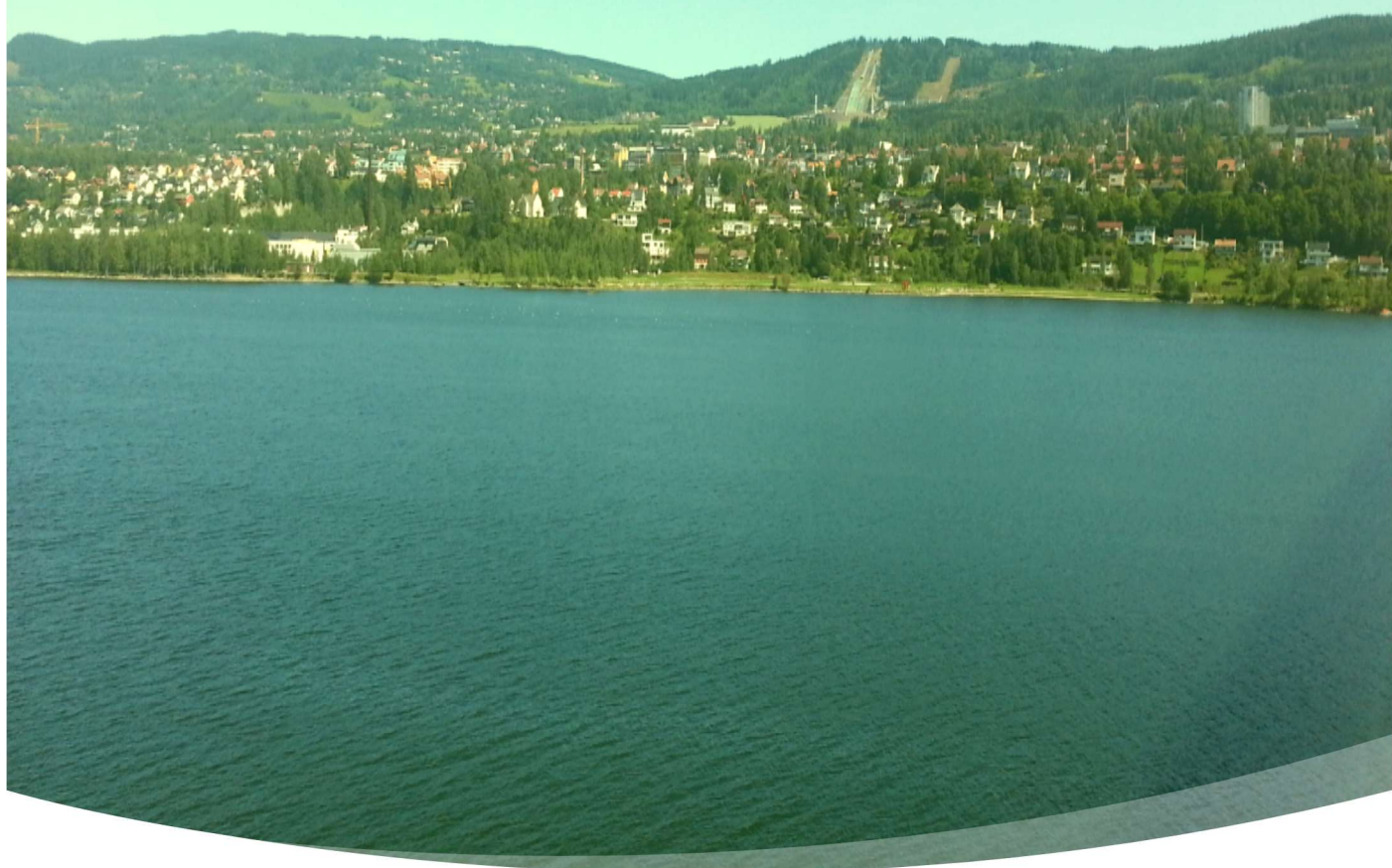

AREALPOLITIKK FOR FRAMTIDAS LILLEHAMMER

KOMMUNEPLANENS AREALDEL 2020-2023 (2030)

LILLEHAMMER
KOMMUNE

PLANBESKRIVELSE

DATERT 26.03.20

FORORD

Formålet med kommuneplanens arealdel 2020-2023 (2030) er å legge overordnede føringer for den framtidige arealpolitikken fram mot 2030.

Lillehammers arealpolitikk har gjennom mange tiår hatt tett byutvikling som prinsipp. Dette videreføres i ny plan. Planen legger til rette for at vekst og utvikling hovedsakelig skal skje i den definerte flerkjernestrukturen, det vil si i byen og i bynære områder og bydelssettene. Målet er at arealpolitikken skal bygge opp under målet om at vekst i personbiltrafikken skal tas med sykkel, gange og kollektiv. Boligområder, skole, barnehage, bo- og servicesentre og dagligvare skal konsentreres og bygge opp under gode nærmiljøer, der hverdagen er enkel. En tett by- og bydelsstruktur er også viktig for å sikre det bynære landbruket og dyrka mark.

Hytteutvikling i fjellet bygger på prinsipper om tett utvikling, slik kan vi også sikre natur, biologisk mangfold og viktig friluftsinnteresser.

Det er stor enighet om å ha «**Arealpolitikk for framtidens Lillehammer**» fram mot 2030.

Planen har flere funksjoner:

- ✓ Den er et politisk styringsverktøy for framtidig arealbruk og utvikling. Planen omhandler spesielt nærings- og boligutvikling, herunder nyetablering, fornyelse og fortetting, bruk og vern, trafikk og transport, miljø og helse, handel og service, samt sosiale og kulturelle opplevelser.
- ✓ For innbyggerne, tilreisende og turister skal planen bidra til at Lillehammer framstår attraktiv og framtidrettet, med et handels-, bo-, kultur- og opplevelsestilbud som gjør byen levende.
- ✓ For eiendomsutviklerne, utbyggere og investorer skal planen åpne for muligheter og skape tydelige og forutsigbare rammer for utvikling.
- ✓ Planen er også et administrativt verktøy i plan- og byggesaksbehandlingen.

Planens dokumenter er å finne på kommunens hjemmeside: www.lillehammer.kommune.no.

Planen har vært lagt ut til høring i periodene 10.12.18-15.02.19 og 18.09.19-05.11.19. Kommunens innbyggere har vist stor interesse for kommuneplanens arealdel gjennom oppmøter på åpne dager, høringsuttalelser og avisoppslag.

Ordføreren takker for bidrag og håper den vedtatte planen vil gi grunnlag for vekst og utvikling i kommunen.

.....
Ingunn Trosholmen
ordfører

INNHold

1	Innledning.....	6
2	Visjon	8
3	Planens hovedgrep	9
3.1	Fortetting i Lillehammer-skala.....	9
3.2	Flerkjernestruktur.....	10
4	Fokusområder i arealpolitikken.....	11
4.1	Handel, næringsutvikling og nye arbeidsplasser	11
4.1.1	Mål.....	11
4.1.2	Utfordringer og muligheter	12
4.1.3	Kunnskapsgrunnlag	12
4.1.4	Plangrep.....	12
4.1.5	Oppfølging	16
4.2	Boligutvikling og bydelssentre.....	17
4.2.1	Mål.....	17
4.2.2	Utfordringer og muligheter	18
4.2.3	Kunnskapsgrunnlag	18
4.2.4	Plangrep.....	18
4.2.5	Oppfølging	21
4.3	Grendeutvikling og spredt bosetting.....	23
4.3.1	Mål.....	23
4.3.2	Utfordringer og muligheter	23
4.3.3	Kunnskapsgrunnlag	24
4.3.4	Plangrep.....	24
4.3.5	Oppfølging	25
4.4	Knutepunkt- og infrastrukturutvikling.....	26
4.4.1	Mål.....	26
4.4.2	Utfordringer og muligheter	26
4.4.3	Kunnskapsgrunnlag	27
4.4.4	Plangrep.....	27
4.4.5	Oppfølging	29
4.5	Bytrafikk og parkering	30
4.5.1	Mål.....	30
4.5.2	Utfordringer og muligheter	31

4.5.3	Kunnskapsgrunnlag	31
4.5.4	Plangrep.....	31
4.5.5	Oppfølging	34
4.6	Byen, vassdragene og Mjøsa/Lågen	36
4.6.1	Mål.....	36
4.6.2	Utfordringer og muligheter	36
4.6.3	Kunnskapsgrunnlag	37
4.6.4	Plangrep.....	37
4.6.5	Oppfølging	39
4.7	Bruk og vern av fjell- og naturområder	40
4.7.1	Mål.....	40
4.7.2	Utfordringer og muligheter	40
4.7.3	Kunnskapsgrunnlag	41
4.7.4	Plangrep.....	41
4.7.5	Oppfølging	43
4.8	Arealer med særskilte hensyn (hensynssoner)	45
4.8.1	Bakgrunn.....	45
4.8.2	Bruk av hensynssoner i planen.....	45
5	Planprosess og medvirkning.....	47
5.1	Planprosessen oppsummert.....	47
5.2	Dialog og medvirkning før høring.....	48
5.2.1	Politisk forankring og medvirkning.....	48
5.2.2	Lillehammers innbyggere	48
5.2.3	Barn og unge.....	48
5.2.4	Næringslivet.....	48
5.2.5	Regionale myndigheter	49
5.2.6	Interne ressurser	49
5.3	1. gangs høring	49
5.3.1	Politisk behandling	49
5.3.2	Høringsperioden.....	50
5.3.3	Innsigelser etter 1. gangs høring	50
5.3.4	Høringsuttalelser ved 1. gangs høring.....	52
5.4	Politisk behandling og meklingsprosess juni 2019.....	53
5.4.1	Politisk behandling juni 2019	53
5.4.2	Meklingsprosess og resultat.....	53
5.5	2. gangs høring	55

5.5.1	Politisk behandling	55
5.5.2	Høringsperioden.....	55
5.5.3	Innsigelser etter 2. gangs høring	55
5.5.4	Høringsuttalelser ved 2. gangs høring.....	56
5.6	Endringer etter 2. gangs høring.....	56
5.6.1	Kommunedirektørens endringer i plankart, bestemmelser og retningslinjer	56
5.7	Sluttbehandling	58
5.7.1	Planutvalgets innstilling i møte 06.02.20	58
5.7.2	Meklingsresultat.....	59
5.7.3	Kommunestyrets vedtak	59
	Vedlegg.....	61
	Vedlegg 1 – Nasjonale, regionale og kommunale føringer	61

1 INNLEDNING

Bakgrunn og formål

Kommuneplanens arealdel er forankret i plan- og bygningsloven kapittel 11, og angir hovedtrekkene i kommunens arealpolitikk. Den gir rammer og betingelser for ny arealbruk og videre detaljplanlegging. Den viser hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponeringen av arealene.

Grunnlaget for arbeidet med kommuneplanens arealdel ble nedfelt i et felles planprogram med kommunedelplan Lillehammer by. Planprogrammet ble vedtatt av kommunestyret 22.06.16.

Planprogrammet har, sammen med kommuneplanenes samfunnsdel, samt kommunale, regionale og nasjonale rammer, gitt føringer for arbeidet med kommuneplanens arealdel. Nasjonale, regionale og kommunale rammer og føringer er omtalt i vedlegg 1.

Planens geografiske avgrensning og forhold til kommunedelplaner

Kommuneplanens arealdel gjelder for hele kommunens areal, med unntak av områder dekket av følgende planer, som er likestilte med kommuneplanens arealdel:

- ✓ Kommunedelplan for E6 Vingrom-Ensby, vedtatt 21.06.18.
- ✓ Kommunedelplan for E6 Biri - Vingrom, strekningen Mjøsbrua-Lillehammer grense i Gjøvik kommune, vedtatt 22.11.12.
- ✓ Kommunedelplan Lillehammer by, revideres parallelt med kommuneplanens arealdel.

Kommuneplanens arealdel og kommunedelplan for Lillehammer by bygger på det samme kunnskapsgrunnlaget, og det er lagt stor vekt på koordinering ved utarbeidelse av planene. De to planene har, så langt det er relevant, sammenfallende bestemmelser og retningslinjer.

Plandokumenter og kunnskapsgrunnlag

Kommuneplanens arealdel består av plankart, bestemmelser med retningslinjer og denne planbeskrivelsen. Planbeskrivelsen viser visjon og mål for arealutviklingen i kommunen, og strategier for hvordan vi skal nå målene. Planen har også et handlingsprogram som viser hvordan planen skal følges opp. I tillegg består kommuneplanens arealdel av:

- ✓ Konsekvensutredning – En overordnet vurdering av konsekvensene av planen og en vurdering av konsekvensene av de enkelte innspill til endret arealbruk.
- ✓ ROS-analyse – En utredning om sikkerhet og sårbarhet som følge av planen.
- ✓ Kunnskapsgrunnlag – Faglige utredninger, analyser og notater:
  - Trafikkanalyse, SWECO
  - Nærings- og handelsanalyser, Vista analyse
  - Parkeringsutredning, Areal+, Norconsult
  - Byromsanalyse, SOLA
  - Mulighetsstudie for aksene Strandtorget – Lilletorget, 3RW
  - Kulturmiljøanalyse, NIKU
  - Mulighetsstudie klimanøytral bydel, SWECO
  - Friluftsområdekartlegging

- Nr. 1 – Befolkningsvekst, boligbehov og flerkjernestruktur
- Nr. 2 – Miljørevisjon
- Nr. 3 – Metodebeskrivelse for hensynssoner
- Nr. 4 – Parkering
- Nr. 5 – Langsiktig byvekstgrense - 2100
- ✓ Temakart – Informative kart, ikke juridisk bindende:
  - Nr. 1 – Parkeringssoner
  - Nr. 2 – Byggegrenser langs veg
  - Nr. 3 – Større vassdrag
  - Nr. 4 – Stier og løyper
  - Nr. 5 – Byens profil
  - Nr. 6 – Kulturminner
  - Nr. 7 – Fritidsbebyggelse i LNF
  - Nr. 8 – Grunnforurensning
  - Nr. 9 – Langsiktig byvekstgrense - 2100
  - Nr. 10 – Jordbruk og skogbruk
  - Nr. 11 – Nye veglenker
  - Nr. 12 – Sykkelveger
  - Nr. 13 – Vilt
  - Nr. 14 – Verna vassdrag
  - Nr. 15 – Interkommunal plan fjellområdene

2 VISJON

Kommuneplanens arealdel bygger på følgende visjon:

AREALPOLITIKK FOR FRAMTIDAS LILLEHAMMER

Dette innebærer en arealpolitikk som:

- ✓ bygger opp under flerkjernestrukturen slik den er definert for Lillehammer – med tett utbygging i bykjernen og bydelssentra.
- ✓ ivaretar utvikling i grendene.
- ✓ sikrer en kompakt byutvikling som er attraktiv for nærings- og boligutvikling, som har gode byrom og møteplasser.
- ✓ tilrettelegger for gående, syklende og økt bruk av kollektiv.
- ✓ legger til rette for næringsutvikling – som sikrer eksisterende og legger til rette for nye arbeidsplasser.
- ✓ legger til rette for reiselivs- og hytteutvikling.
- ✓ sikrer bruk og vern av fjell- og naturområder, herunder vassdragsnatur og friluftsområder.

3 PLANENS HOVEDGREP

3.1 FORTETTING I LILLEHAMMER-SKALA

Areal- og transportpolitikken er et av kommunens viktigste virkemidler for å sikre en bærekraftig og «klimaklok» utvikling. Norge har gjennom Parisavtalen forpliktet seg til å redusere utslipp av klimagasser og arbeide for klimatilpasning. Det er en klar ambisjon at arealpolitikken skal tilrettelegge for en samfunnsutvikling på veg mot klimanøytralitet. For å få til dette må bolig-, areal- og transportpolitikk være fremtidsrettet.

Med tett arealutnyttelse og kortere avstander blir det lettere for hver og en av oss å gjøre miljøvennlige valg i hverdagen. Samtidig reduseres behovet for å ta stadig nye områder i bruk, som igjen sikrer landbruksområder, arts mangfold/naturverdier, nærturområder og de større friluftsområdene.

Fortetting har flere positive virkninger; kortere avstander gjør det lettere å være fysisk aktiv i hverdagen ved at flere kan gå og sykle til skole, barnehage, dagligvare, friluftsområder, møteplasser, bo- og servicesenter. Det blir mindre behov for bilkjøring, og dermed mindre utslipp og svevestøv. Fortetting i Lillehammer-skala skal ta hensyn til Lillehammers størrelse, vekst, historie og eksisterende bebyggelse. Det betyr en arealpolitikk som støtter opp om sentrum som «hovedsete» for handel og tjenester, arbeidsplasser, bolig, kultur og sosialt liv. Det innebærer også at byutviklingen støtter opp under og utnytter potensialet det er å ha skystasjonen som regionalt kollektivknutepunkt midt i sentrum.

«JO TETTERE BYENE ER, JO MINDRE BILTRAFIKK GENERERER DE. I EN TETT STRUKTUR LIGGER MANGE MÅLPUNKTER NÆR HVERANDRE, AVSTANDENE ER KORTE OG FLERE VELGER Å GÅ OG SYKLE PÅ SINE REISER.»

- TØI

Delmål:

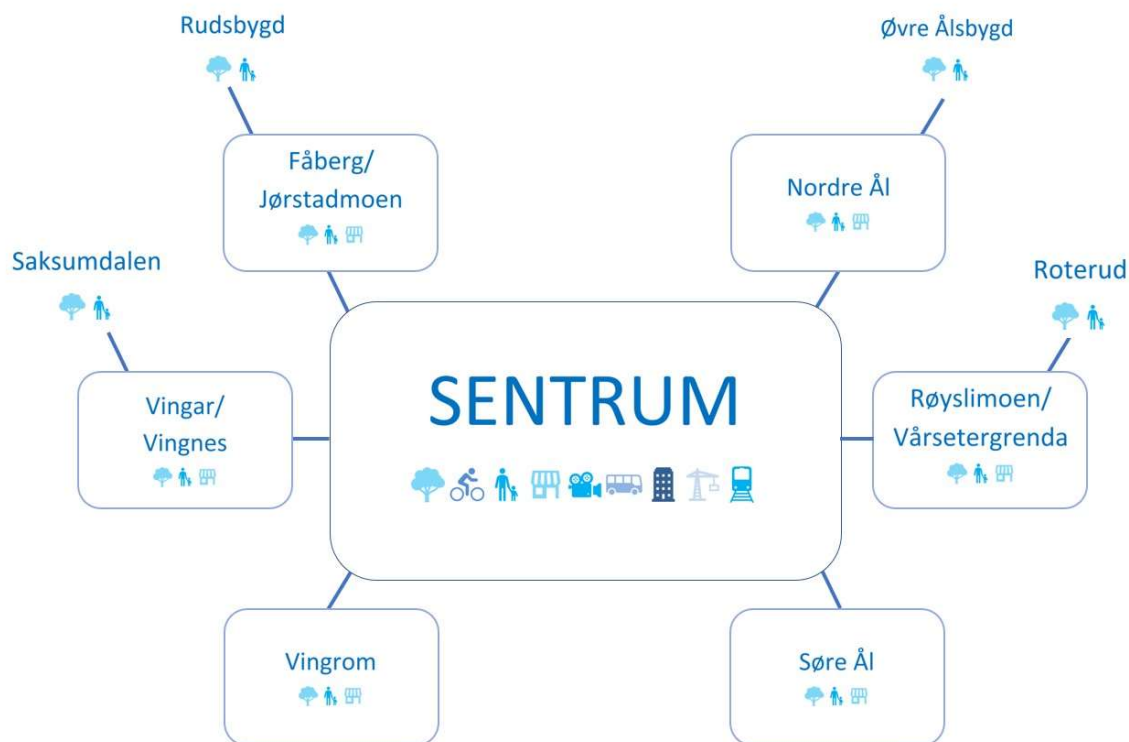
I 2030 har Lillehammer utviklet seg til en arealeffektiv og urban by.

Slik ser vi om vi er på rett veg:

- ✓ En høy andel av ny bebyggelse ligger innenfor bebygd område.
- ✓ Fortetting bidrar til utvikling av byrom og grønnstrukturer.
- ✓ Arealdisponeringen bidrar til at flere går, sykler og bruker kollektive transporttilbud.

3.2 FLERKJERNESTRUKTUR

Flerkjernestrukturen for Lillehammer er definert slik figuren viser, med byens sentrum som «hovedkjerne», og med bydelene og grendene rundt.

Figur 1: Prinsippisk flerkjernestruktur i Lillehammer.

Sentrum skal være «storstua», og betjene regionenes og kommunens befolkning, i tillegg til besøkende og turister. Sentrum skal utvikles med gode møteplasser og byrom, sosiokulturelle tilbud, og med flerfunksjoner av bolig, handel, arbeidsplasser og aktivitetsmuligheter i en urban struktur.

Bydelene styrkes som drivkraft og sosiale møtepunkter for befolkningen i det aktuelle området. Funksjoner som skole, barnehage, dagligvarebutikk og bo- og servicesenter skal lokaliseres slik at det bygger opp under etablert flerkjernestruktur. Utvikling i tråd med flerkjernestrukturen vil kunne bidra til god kollektivdekning. Grender og områder med spredt bosetting er tilknyttet de enkelte bydelene, men den enkelte grend har også sitt grendesenter.

Et bærende prinsipp i flerkjernestrukturen er at flest mulig skal kunne gå og sykle i hverdagen.

Delmål:

I 2030 har Lillehammer et attraktivt og levende bysentrum.

I 2030 har Lillehammer levende bydeler og grender.

Slik ser vi om vi er på rett veg:

- ✓ Ny bebyggelse bygger opp under etablert flerkjernestruktur.
- ✓ Arealdisponeringen bidrar til at flere går, sykler og bruker kollektiv.

4 FOKUSOMRÅDER I AREALPOLITIKKEN

4.1 HANDEL, NÆRINGSUTVIKLING OG NYE ARBEIDSPASSER

Dette kapitlet handler om:

- ✓ Handel, service og tjenester
- ✓ Kompetansearbeidsplasser
- ✓ Sykehuset
- ✓ Kulturbasert næring
- ✓ Turisme, reiseliv og fritidsbebyggelse
- ✓ Landbruket – jord, skog og utmark
- ✓ Mineralressurser
- ✓ Areal- og transportkrevende næringer

4.1.1 MÅL

«LILLEHAMMER – EN INNLANDSBY I VEKST»

I 2030 har Lillehammer styrket sin posisjon som regionalt senter for næringsutvikling og handel.

Figur 2: Tegnet av Noah, 4. klasse Vingrom skole vår 2018.

4.1.2 UTFORDRINGER OG MULIGHETER

Lillehammer har et stort omland i Lillehammerregionen og i Gudbrandsdalen, og er et av flere tyngdepunkt i Mjøsregionen. Lillehammer har en sterk profil både som reisemål og handelsby. Et levende sentrum med handel, service og opplevelser er et av Lillehammers kjennetegn og viktigste fortrinn når det gjelder attraktivitet for beboere og besøkende. Arealpolitikken må utformes slik at den støtter og styrker byens posisjon i regionen.

Lillehammer har utfordringer knyttet til handel, næringsutvikling og etablering av nye arbeidsplasser. Store kompetansearbeidsplasser er lokalisert langt fra sentrum. Lillehammer har en forholdsvis stor andel offentlige arbeidsplasser. Flere av disse har blitt eller står i fare for å bli flyttet ut av kommunen, eksempelvis fylkeskommunens administrasjon, NAV og sykehuset. Handel er spredt over et større område uten særlig klyngedannelse. Bebygde arealer er lite effektivt utnyttet. Dette kan svekke byens attraktivitet om det fortsetter, men også gi muligheter gjennom transformasjon og fortetting.

Lillehammer har arealer avsatt til næringsvirksomhet i Hovemoen nord for byen, men arealene har store grusressurser som må tas ut før de kan anvendes. Det er en utfordring for Lillehammer at tilgjengelige næringsareal har vært begrenset. Behovet for næringsareal – og hvordan legge til rette for at slike arealer blir tilgjengelig har vært et fokus i revisjonsarbeidet.

4.1.3 KUNNSKAPSGRUNNLAG

Kunnskapsgrunnlaget for arbeidet med handel, næringsutvikling og nye arbeidsplasser er:

- ✓ Nærings- og handelsanalyse, Vista analyse, 2017
- ✓ Nytte og kostnader ved omdisponering av jordbruks areal til næringsformål i Lillehammer kommune, Vista analyse, 2018
- ✓ Lokale og regionale virkninger av ny E6, Vista analyse, 2018
- ✓ Regional næringsplan 2018-2028
- ✓ Kulturstrategi for Lillehammer kommune 2014-2027
- ✓ Regional plan for attraktive byer og tettsteder
- ✓ Kommunedelplan landbruk Lillehammer-regionen 2014-2025
- ✓ Fortettingsanalyse i Kommunedelplan Lillehammer by

4.1.4 PLANGREP

4.1.4.1 Overordnet plangrep for næringsutvikling og nye arbeidsplasser

Handels-, nærings- og arbeidsplassutviklingen styres etter det såkalte ABC-prinsippet. Dette innebærer at virksomheter som har mange besøkende og/eller mange ansatte, eksempelvis kontorarbeidsplasser, lokaliseres i sentrum, med god tilgang til kollektivtransport. Virksomheter med få ansatte og få besøkende, gjerne arealkrevende virksomheter som lager, industri og trelasthandel, kan lokaliseres i mer «bilbaserte områder», lenger fra sentrum, nært hovedvegnett. Denne typen virksomheter kan lokaliseres i Hovemoen, Sannom og nordre del av Industrigata.

Et hovedgrep innenfor handels-, nærings- og arbeidsplassutvikling har vært å vitalisere og videreutvikle eksisterende avsatte områder. Dette er i tråd med hovedgrepene fortetting og flerkjernestruktur. Ved å utnytte eksisterende bebygde områder bedre reduseres behovet for å ta

nye arealer i bruk. Det er et viktig mål å sikre det bynære landbruket og dyrka mark, jf. nasjonal jordvernstrategi for 2018/2019.

For å øke attraktivitet og utviklingsmuligheter innenfor dagens bebygde næringsområder må det blant annet settes økt fokus på potensialet og mulighetene i aksene Lilletorget-Strandtorget, aksene sentrum-Bydel Nord og området på Hovemoen.

Å klargjøre mer areal til ulike næringsformål er en hovedutfordring. Ved utbygging av ny E6 igjennom Hovemoen vil tidligere avsatte områder til næring i arealplanen klargjøres, men også avgrenses.

I løpet av planperioden vil Lillehammer kommune, sammen med næringsaktører, Gausdal og Øyer kommuner og andre offentlige myndigheter, kartlegge hvilke muligheter Lillehammer kommune har for å klargjøre nye næringsarealer, enten i egen kommune eller regionalt.

4.1.4.2 Handel, service og tjenester

Hoveddelen av handel, service og tjenester skal lokaliseres til sentrum og Strandtorget. Et levende, sterkt sentrum er en styrke for hele Lillehammer, og er en viktig del av Lillehammers identitet og attraksjonsverdi. Muligheter for ubegrenset detaljvarehandel i sentrum videreføres. Likeledes muligheten for å etablere service- og tjenestevirksomheter.

«ALL ØKONOMISK TEORI VISER AT SAM-LOKALISERING OG TETTHET FOR HANDELS-VIRKSOMHETER GIR ØKT OMSETNING. Å SPRE VIRKSOMHETER VIL IKKE GI NOEN GEVINST FOR SAMFUNNET LILLEHAMMER. DET VIL GI NOEN VINNERE PÅ BEKOSTNING AV MANGE TAPERE.»
- VISTA ANALYSE

I lokal og regional sammenheng er også Strandtorget viktig for handelen, og fungerer som en «motor» for handelsbyen Lillehammer. Strandtorget og sentrum utfyller hverandre slik at Lillehammer samlet sett blir en attraktiv handelsdestinasjon. Strandtorget gis mulighet for videreutvikling, ved at:

- ✓ øvre grense for detaljvarehandel økes noe over tid.
- ✓ at området får flere funksjoner og rustes opp visuelt.
- ✓ strandsoneområdene sikres som viktige bynære friluftsområder.

Bydelssentrene er rettet mot innbyggere i lokalområdet, og skal ikke konkurrere med sentrum i handelsetableringer. Likevel skal også disse områdene ha mulighet til å vokse noe.

4.1.4.3 Kompetansearbeidsplasser

Med kompetansearbeidsplasser mener vi alt vesentlig virksomheter med høy andel kontorarbeidsplasser, gjerne med stor andel av ansatte med høyere utdanning, både private og offentlige virksomheter.

Byene med størst vekst har lyktes med å få kunnskapsbedriftene inn i sentrumskjernen. Lillehammer må tiltrekke nye kompetansearbeidsplasser til sentrum, med kort avstand til skysstasjonen. Fordelene med dette er flere; tilgangen til kvalifisert arbeidskraft vil være større når arbeidsplassen ligger nært kollektivknutepunkt, det reduserer bilavhengigheten for virksomheter med høy andel ansatte, det støtter opp under kollektivtilbudet, tiltrekker mennesker til sentrum fem dager i uka og gir økt grunnlag for varehandel og tjenesteyting i sentrum.

«DET ER GRUNN TIL Å TRO AT NÅR NOEN KOMPETANSE-ARBEIDSPASSER ETABLERES SENTRUMSNÆRT, VIL ANDRE RASKT FØLGE ETTER. EN STRATEGI MOT EN SLIK UTVIKLING OG TILRETTELEGGING FRAM MOT 2030 VIL VÆRE SVÆRT VIKTIG.»

- VISTA ANALYSE

4.1.4.4 Sykehuset

Nytt storsykehus for Innlandet bør ligge i en av de tre største byene i regionen. Lokalisering av sykehuset i en by vil bidra til arbeidsplassutvikling som i mindre grad er bilbasert. Riktig lokalisering vil trolig også gjøre sykehuset mer attraktivt som arbeidsplass, og lettere bidra til å rekruttere kompetanse-personell. Pasienter, pårørende og ansatte vil bli mindre avhengig av bil, og trolig vil flere benytte seg av gange, sykkel og kollektive løsninger. De positive ringvirkningene av å lokalisere nytt sykehus i bystrukturen vil bygge opp under en riktig areal- og samfunnspolitikk.

Lillehammer er regionalt senter for et stort omland fra Dovre i nord til Vang i Valdres. Lillehammer er et strategisk godt valg for lokalisering av nytt innlandssykehus. Området der sykehuset ligger i dag har tilstrekkelig arealreserver for nybygg. Dette omtales også i kommunedelplan Lillehammer by.

POLITISKE FØRINGER

Kommunestyret vedtok i møte den 27.04.17, sak 32/17: «Lillehammer kommune viser til at det i den pågående kommuneplanens arealdel og byplanen vil tilrettelegges for tilstrekkelig areal for framtidige utbygging og utvidelser ved sjukehuset på Lillehammer uavhengig av hvilken modell styret i SI konkluderer med.»

4.1.4.5 Kulturbasert næring

Lillehammer har identitet som kulturby, arrangementsby, idrettsby og, ikke minst, UNESCO-by for litteratur. Kulturbasert næring skal i all hovedsak lokaliseres i sentrum. Å tilrettelegge for kulturbasert næring innebærer å sikre arealer til slike virksomheter og arrangementer, men også å arbeide for et attraktivt, innbydende og levende sentrum med historiske spor, spennende byrom og et rikt utvalg av møteplasser og opplevelser.

4.1.4.6 Turisme, reiseliv og fritidsbebyggelse

Lillehammer og regionen er en turistdestinasjon med mange besøkende sommer som vinter. Lillehammer er nærmeste by for en hytteregion som strekker seg fra Ringsaker i sør gjennom hele Gudbrandsdalen til Dovre i nord, og det er stadig tilvekst av nye hytter i regionen. For å tilrettelegge for turisme og reiseliv er det viktig å bygge Lillehammer som destinasjon, blant annet gjennom et attraktivt sentrum med gode opplevelser. Videre er det viktig at Lillehammer utvikles som regional handelsby. Dette er en viktig drivkraft for byutviklingen, og må skje på en slik måte at identitet og særpreg blir tatt vare på.

Nye områder for fritidsbebyggelse i Lillehammer skal bygge på fortetting og videreutvikling av dagens definerte områder. Det skal gjennom områderegulering og interkommunal plan for de østlige fjellområdene sikres at fremtidig hytteutvikling hensyntar natur, biologisk mangfold og friluftsliv.

Konkrete grep rundt utvikling av nye områder for fritidsbebyggelse er omtalt i kapittel 4.7.

4.1.4.7 Landbruket – jord, skog og utmark

Et av de viktigste virkemidlene for å sikre jordbruksarealer, skog og utmark mot utbygging er kommuneplanens arealdel. Jord- og skogbruksområder har arealformålet LNF¹, og innenfor dette formålet er det tillatt med virksomhet tilknyttet stedbunden næring.

Overordnet plangrep med fortetting i eksisterende byggeområder og vekst innenfor klart definerte grenser bygger opp under det å sikre jord- og skogbruksressursene for fremtiden.

4.1.4.8 Mineralressurser

Lillehammer har store mineralressurser nord for byen, på Hovemoen. Her finner vi Lillehammers største masseuttaksområde. Driften her kommer til å pågå gjennom mange år, og kommuneplanens arealdel legger opp til at området kan ha en tilpasset bruk til næringsformål både før og etter uttak. Det finnes også større uttaksområder på Roverudmyra og i Rudsbygd. I tillegg finnes flere mindre masseuttak. Noen er avklart gjennom plan og konsesjon. Andre drives uten regulering/driftsplan og konsesjon. Arealpolitikken i Lillehammer er at kommersielle uttak av mineralske ressurser skal være regulert, ha driftsplan, og ellers følge minerallovens bestemmelser rundt driftskonsesjon.

4.1.4.9 Areal- og transportkrevende næring/handel

Dette er virksomheter innen logistikk, industri, lager, verksted, produksjon og handel med areal- og transportkrevende varer. Virksomhetene har gjerne store arealbehov og et lavt antall ansatte og besøkende i forhold til arealbehovet. Virksomhetene bør ikke samlokaliseres med bolig. I tråd med ABC-prinsippet lokaliseres slike virksomheter med nærhet til hovedvegnett og med noe avstand til sentrum. Nærings- og handelsanalysene viser at det er potensial for fortetting og høyere arealutnytting i allerede bebygde og avsatte områder. Økt fokus på utvikling av «næringsklynger» vil kunne gi mer robuste og attraktive områder, høyere avkastning og flere arbeidsplasser. Dette vil også muliggjøre bedre samordning og felles løsninger for adkomst-, parkerings- og logistikkareal.

I tillegg til dagens avsatte næringsarealer og utvidelser av disse, er det i planprosessen vurdert nye områder langs Hamarvegen, Fåberg skog, E6 sør for Vingnes og i området mellom Bydel Nord og Høgskolen i Innlandet (INN). Området mellom Bydel Nord og INN har vært spesielt vurdert som mulig fremtidig næringsareal. Gjennom konsekvensutredning og en kost-nytte-analyse er det konkludert med at området bør bevares som dyrka mark. Samme vurdering gjelder for dyrka mark langs ny E6, blant annet ved nytt kryss på E6 ved Øyresvika. Områder langs Hamarvegen er ikke videre vurdert, da slik arealdisponering vil ha negative konsekvenser bl.a. for bytrafikken.

Følgende arealer for næring og areal- og transportkrevende handel er lagt inn i kommuneplanens arealdel²:

¹ Landbruks-, natur- og friluftsområde

² Areal kun for kommuneplanens arealdel. Arealer i Byplanen og kommunedelplan for E6 er ikke regnet med.

OMRÅDE	AREAL (DAA)	FORMÅL
Hovemoen N1	423	Fremtidig næring
Hovemoen K1	68	Fremtidig kombinert næring og areal- og transportkrevende handel
Hovemoen K1	76	Eksisterende kombinert næring og areal- og transportkrevende handel
Vingrom	74	Eksisterende næring
Vingrom	4	Fremtidig næring
Jørstadmoen	43	Eksisterende næring
Fåberg	39	Eksisterende næring
Flåkålivegen N4	10	Fremtidig næring

4.1.5 OPPFØLGING

PLANGREP – TEMA	HVORDDAN ER PLANGREPET FULGT OPP?
Handel, service og tjenester	<p>I denne planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bydelsentrene Røyslimoen, Fåberg/Jørstadmoen, Vingrom er vist som sentrumsformål med bestemmelser og retningslinjer. <p>Andre planer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommunedelplan Lillehammer by 2020-2023 (2030). - Regional næringsplan 2018-2028.
Kompetansearbeidsplasser	<p>Andre planer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommunedelplan Lillehammer by 2020-2023 (2030). - Regional næringsplan 2018-2028.
Sykehuset	<p>Andre planer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommunedelplan Lillehammer by 2020-2023 (2030).
Kulturbasert næring	<p>Andre planer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommunedelplan Lillehammer by 2020-2023 (2030). - Regional næringsplan 2018-2028.
Turisme, reiseliv og fritidsbebyggelse	<p>I denne planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Se kapittel 4.7. <p>Andre planer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regional næringsplan 2018-2028.
Landbruket – jord, skog og utmark	<p>I denne planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arealformål LNF med bestemmelser og retningslinjer. - Temakart nr. 9 – Langsiktig byvekstgrense - 2100. - Temakart nr. 10 – Jordbruk og skogbruk. - Notat nr. 5 – Langsiktig byvekstgrense - 2100. <p>Andre planer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommunedelplan Landbruk Lillehammer-regionen 2014-2025.
Mineralressurser	<p>I denne planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arealformål råstoffutvinning med bestemmelser og retningslinjer.
Areal- og transportkrevende handel/næring	<p>I denne planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arealformål næring med bestemmelser og retningslinjer. - Arealformål kombinert formål K1 med bestemmelser og retningslinjer. - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel - Hovemoen. - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel - Industrigatas forlengelse. <p>Andre planer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommunedelplan Lillehammer by 2020-2023 (2030). - Regional næringsplan 2018-2028.

4.2 BOLIGUTVIKLING OG BYDELSSENTRE

Dette kapitlet handler om:

- ✓ Nye boligområder
- ✓ Bolig for alle
- ✓ Bydelsstentrene Røyslimoen, Fåberg/Jørstadmoen og Vingrom – handel, service og tjenester
- ✓ Skole, barnehage, bo- og servicesenter
- ✓ Langsiktig byvekstgrense

4.2.1 MÅL

«LILLEHAMMER – EN URBAN OG TETT INNLANDSBY»

I 2030 er Lillehammer en attraktiv bokommune med et variert botilbud.

I 2030 er Lillehammer en urban og arealeffektiv by, med attraktive bydelsentre, byrom og nærturområder.

Figur 3: Tegnet av Trym, 2. klasse Vingrom skole vår 2018.

4.2.2 UTFORDRINGER OG MULIGHETER

Fortetting som prinsipp har vært stadfestet i arealpolitikken for Lillehammer gjennom flere kommuneplaner, og i de seneste år har fokus på fortetting og bedre utnyttelse av allerede bebygde arealer blitt ytterligere forsterket. Samtidig har kommunen ønske om et variert boligtilbud, både i lokalisering, størrelse og utforming. Planen sikrer derfor arealreserver for nye boliger både i bydelssentre, i utkanten av byens bebygde område og i grendene.

Lillehammer har en moderat befolkningsvekst i underkant av 1 %. I planperioden vil Lillehammers demografiske sammensetning endres ved at andelen i yrkesaktiv alder (20-66 år) går ned fram mot 2030 samtidig som andelen pensjonister går opp. Andelen barn under skolealder øker fram mot 2030, mens denne økningen først viser seg for barn i skolealder mot slutten av planperioden.

Overordnet visjon innen helse- og omsorgstjenestene i kommunen er «mestring hele livet». Arealpolitikken spiller en viktig rolle i å sette denne visjonen ut i livet.

Prisnivået på boliger i Lillehammer er forholdsvis høyt. Dette er utfordrende for de som skal inn i boligmarkedet på Lillehammer, spesielt førstegangskjøpere og folk som av ulike grunner har falt utenfor boligmarkedet.

4.2.3 KUNNSKAPSGRUNNLAG

Kunnskapsgrunnlaget for arbeidet med boligutvikling og bydelssentre er:

- ✓ Befolkningsstatistikk fra SSB
- ✓ Barnetråkk
- ✓ Byutvikling Lillehammer
- ✓ Regional plan for attraktive byer og tettsteder inkludert vedlegg.
- ✓ Notat nr. 1 – Befolkningsutvikling, boligbehov og flerkjernestruktur
- ✓ Notat nr. 2 – Miljørevisjon
- ✓ Fortettingsanalyse i Kommunedelplan Lillehammer by
- ✓ Faglig råd for bærekraftig byutvikling, sluttrapport levert 16.12.13, bestilt av KMD og MD
- ✓ TØI rapportene 1530/2016, 1593A/2017
- ✓ NIBR-rapportene 2014:16, 2015:22, 2017:2
- ✓ Sluttrapport Gjøvikregionmodellen (Connected Living)

4.2.4 PLANGREP

4.2.4.1 Nye boligområder

Av eksisterende boliger i Lillehammer er ca. halvparten eneboliger, mens ca. ¼ er småhus og ¼ er leiligheter³. Beregnet boligbehov for Lillehammer fram til 2030 er ca. 1400 boenheter⁴. Kommunen ønsker et variert boligtilbud, med tanke på type, størrelse, kvaliteter, pris og beliggenhet. Innenfor Byplanens område er beregnet boligpotensial ca. 4 500 nye boliger, med overvekt av leiligheter. Dette dekker kommunens behov for nye leiligheter i planperioden. I kommuneplanens arealdel

³ Prognosesenteret, Boligutredning for «Regional plan for attraktive byer og tettsteder», Oppland fylkeskommune, 2015

⁴ Med gjennomsnittlig befolkningsvekst vil Lillehammers befolkning øke med ca. 2800 personer fram til 2030. Med 2 personer pr. boenhet i gjennomsnitt gir dette et boligbehov for ca. 1400 boenheter i denne perioden. Se notat nr. 1 – Befolkningsutvikling, boligbehov og flerkjernestruktur.

tilrettelegges det hovedsakelig for boliger i form av småhus. Premisser for lokalisering av nye boligområder er nærhet til skole, barnehage og bydelscenter/grendesenter, samt vern av dyrka mark. Det er gjennomført en miljørevisjon⁵ av ikke regulerte områder fra kommuneplanens arealdel 2011-2024. Innspill gjennom planprosessen er vurdert gjennom konsekvensutredning⁶.

Planen har følgende nye boligområder⁷, fordelt på bydeler/grender og på skolekretser:

OMRÅDE	BEREGNET ANTALL BOENHETER
Nordre Ål/ Øvre Ålsbygd	266
Fåberg/Jørstadmoen	166
Rudsbygd	30
Vingar	36
Saksumdalen	29
Vingrom	171
Søre Ål	232
Røyslimoen/Vårsetergrenda	191
Roterud	35
SUM	1 172

Av disse ligger drøyt 300 boenheter i nye områder, mens resten er videreført fra tidligere plan. Sammenlignet med planforslaget ved 1. gangs høring er boligpotensialet redusert med ca. 650 boenheter.

Det er rekkefølgekrav til boligområdene for å sikre gode forbindelser for gående og syklende fra boligområde til skole og for de fleste områder også til sentrum. Etter en konkret vurdering av alle nye boligområder er gode forbindelser for gående og syklende til nærmeste bydelscenter ivaretatt gjennom denne bestemmelsen. Dette er et viktig langsiktig grep for å gjøre det enklere å gå og sykle i hverdagen, og for å gjøre områder mer barnevennlige. I praksis vil rekkefølgekravet føre til at enkelte områder for fremtidig bolig ikke kan realiseres på en del år. Det gjelder større boligområder i Røyslimoen og på Søre Ål. Boligkapasitet uten disse områdene er på ca. 850 boliger.

4.2.4.2 Bolig for alle

Alle skal ha mulighet for å bo, også de som har behov for boligsosial tilrettelegging, og de som av økonomiske årsaker har vanskelig for å komme inn i det ordinære boligmarkedet. Sistnevnte kan f.eks. være unges adgang til boligmarkedet. Overordnede arealplaner kan sikre tilstrekkelig areal til nye boliger, styre på overordnet nivå type bolig, funksjonskrav mm., men det er markedet som styrer boligprisene. For å tilrettelegge for «bolig for alle» kreves en tverrfaglig tilnærming fra kommunens side. Virkemidler gjennom kommuneplanens arealdel er bl.a. konkrete krav til boligtyper, funksjonskrav og bestemmelse om utbyggingsavtaler, hvor kommunen sikres mulighet for forkjøpsrett til boliger.

Alternative bygge- og boformer kan også være et ledd i arbeidet med «bolig for alle». Alternative bygge- og boformer kan være eksempelvis være forskjellige former for bofellesskap, minihus eller

⁵ Å revurdere avsatte, ikke regulerte, ikke utbygde arealer i kommuneplanens arealdel 2011-2024, se notat nr. 2 – Miljørevisjon.

⁶ Det er kommet ca. 100 innspill om nye boliger, fra enkelttomter til store boligfelt. Alle innspillene er konsekvensutredet. Metode, konsekvensutredning for hvert enkelt innspill samt en oppsummering finnes i eget dokument «Konsekvensutredning».

⁷ Tabellen summerer opp totalt boligpotensial, inkludert ledig potensial i regulerte områder og i fremtidig spredt bolig (LSB). Tabellen er ikke oppdatert etter 2. gangs høring.

«Økolandsby». Det oppfordres gjennom planen til å se på muligheter for alternative bygge- og boformer i videre planlegging. Det er tilrettelagt for «Økotun» i et konkret område. Alternative bygge- og boformer er nærmere omtalt i Byplanen.

POLITISKE FØRINGER

I kommunestyret juni 2011 ble det vedtatt føringer for boligsosialt arbeid i Lillehammer, med følgende overordnede prinsipper: Kommunal bolig til vanskeligstilte på boligmarkedet skal ordinært være et midlertidig tilbud. I samme møte ble bl.a. følgende vedtatt:

- ✓ Kommunale boliger for vanskeligstilte skal være spredt i ulike bydeler og grender, og skal gjennomgående plasseres enkeltvis i ordinære bomiljøer.
- ✓ Lillehammer kommune bør gripe retten til å kjøpe andel av leiligheter som blir utbygd; strategi for å oppnå spredning. Akseptabel beliggenhet er viktig, det bør også stilles krav til boligens utforming. I tillegg skal kommunen legge føringer for at utbyggingsprosjekt skal inneholde billige leiligheter.

Økonomi- og handlingsplan 2019-2022, vedtatt i kommunestyret 13.12.18, inneholder bl.a. følgende 2 punkter:

«24: Lillehammer kommune skal ha en aktiv boligpolitikk overfor varig vanskeligstilte på boligmarkedet gjennom utstrakt bruk av Husbankens økonomiske virkemidler (startlån, bostøtte, tilskudd), slik at så mange som mulig kan eie sin egen bolig. Barnefamilier prioriteres. Ulike «fra leie til eie»-ordninger skal vurderes og evt. tas i bruk. Gjeldende bolighandlingsplan rulleres i løpet av 2019. Boligsosiale hensyn integreres i samfunns- og arealplanleggingen og ivaretas praktisk bl.a. gjennom utbyggingsavtaler.»

«25: For noen er unges muligheter til å skaffe seg egen bolig redusert med høye boligpriser i kommunen. Krav til egenkapital før bankene kan stille opp med lånefinansiering er krevende for mange. Høye boligpriser vil for mange bety så stor lånefinansiering at bokostnadene for ungdom med vanlig inntekt blir urimelig høye. Kommunestyret ber derfor om at rådmannen innen utgangen av første halvår fremmer en sak som omhandler hvordan kommunen aktivt kan legge til rette for innstegsboliger og ungdomsleiligheter gjennom bruk av regulering, utbyggingsavtaler, egne prosjekter, krav til utbyggere og andre relevante virkemidler.»

4.2.4.3 Bydelssentrene - handel, service og møteplasser

For at en bydel skal fungere som mer enn et boområde, trenger den flere funksjoner. Tilrettelegging for handel, service og møteplasser i tråd med flerkjernestrukturen betyr en styrking av bydelene. Det er viktig at dette ikke går på bekostning av sentrum, og at det som lokaliseres i bydelene har et lokalt nedslagsfelt. Dagligvare, apotek, kafé, frisør ulike typer helsetjenester og lignende vil bidra til å gjøre bydelen mer attraktiv, og gi bydelens befolkning flere møtepunkter.

Innenfor planområdet til kommuneplanens arealdel er det tre bydelssentre: Røyslimoen, Fåberg/Jørstadmoen og Vingrom. Hver bydel bør utvikles med et torg, tilgjengelig for alle og med estetiske kvaliteter. Bydelssentrene er i dag i høy grad tilpasset den delen av befolkningen som kjører bil, og lite tilpasset de som ønsker å gå, sykle eller bruke bydelen som møtested. Fokus på attraktivitet, struktur og tilrettelegging for gående og syklende vil gjøre bydelssentrene mer tilgjengelige og trygge både for gående, syklende og kjørende.

Planen tilrettelegger for at bydelssentrene får slik fordeling på detaljvarehandel:

- ✓ Røyslimoen: 3000 m²
- ✓ Fåberg/Jørstadmoen: 1500 m²
- ✓ Vingrom: 1500 m²

Bydelssentrene er lagt inn med sentrumsformål slik:

Figur 4: Sentrumsformål Røyslimoen, Fåberg/Jørstadmoen og Vingrom.

For Jørstadmoen tettsted er et større areal båndlagt med støysone på grunn av Forsvarets aktivitet. Dette gir utfordringer med tanke på å tillate utbygging. I planperioden ønsker kommunen å gjennomføre nye støymålinger i felt, samt at Forsvaret må se på tiltak ved støykilder, for å om mulig begrense båndleggingen.

4.2.4.4 Skole, barnehage, bo- og servicesenter

Flerkjernestrukturen er sammenfallende med skolestrukturen, og alle bydeler har barnehager. Skole, barnehage og bo- og servicesentre utgjør naturlige samlingsplasser i en bydel og kan fungere som «grendehus» for den enkelte bydel.

I 2016 vedtok kommunestyret å legge ned Buvollen og Saksheim skoler. Ny Nordre Ål skole står ferdig til skolestart 2019, og overtar for Ekrom og Kringsjø skoler. Jørstadmoen skole var ombygd og tatt i bruk ved skolestart 2018. Det forventes vekst i antall skolebarn i Søre Ål, og det vil være behov for utvidelse av skolen. Røyslimoen og Vingrom skoler har ledig kapasitet.

Kommunen har god barnehagedekning, og det planlegges ny barnehage på Hage. I planperioden kan det bli behov nye sentrumsnære barnehager.

Lillehammer har 5 bo- og servicesentra som ligger i området fra Søre Ål til Nordre Ål. Nye bo- og servicesentra skal lokaliseres slik at de bygger opp om flerkjernestrukturen.

4.2.4.5 Langsiktig byvekstgrense

Det er gjort en vurdering av hvilken retning byen bør vokse i et langsiktig perspektiv – fram mot 2100. Dette handler alt vesentlig om hvor fremtidig boligvekst skal skje. Formålet med den langsiktige byvekstgrensa er å skape forutsigbarhet for grunneiere, utbyggere og innbyggere for hva som kan skje i deres nærområde og på deres eiendommer. Vekstgrensa er satt med tanke på at det også i den videre planleggingen etter 2030 tas utgangspunkt i fortetting i byen og i bynære områder og bydelssentrene. Premissgivende for den langsiktige byvekstgrensa har vært hensynet til landskap, landbruk, friluftsliv, og målet om at veksten i personbiltrafikken skal tas med gange, sykkel og kollektivtransport. Langsiktig byvekstgrense er vist på temakart nr. 9 – Langsiktig byvekstgrense.

4.2.5 OPPFØLGING

PLANGREP – TEMA	HVORDDAN ER PLANGREPET FULGT OPP?
Nye boligområder	<p>I denne planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arealformål boligbebyggelse med bestemmelser og retningslinjer. - Rekkefølgekrav for boligutbygging.

Bolig for alle	I denne planen: <ul style="list-style-type: none"> - Generell bestemmelse om utbyggingsavtaler. - Arealformål boligbebyggelse med bestemmelser og retningslinjer.
Bydelssentrene – handel, service og møteplasser	I denne planen: <ul style="list-style-type: none"> - Arealformål sentrumsformål med bestemmelser og retningslinjer.
Skole, barnehage, bo- og servicesentre	I denne planen: <ul style="list-style-type: none"> - Arealformål sentrumsformål med bestemmelser og retningslinjer. - Arealformål offentlig/privat tjenesteytelse.
Langsiktig vekstgrense	I denne planen: <ul style="list-style-type: none"> - Arealformål LNF med bestemmelser og retningslinjer. - Temakart nr. 9 – Langsiktig byvekstgrense - 2100. - Notat nr. 5 – Langsiktig byvekstgrense - 2100.

4.3 GRENDEUTVIKLING OG SPREDT BOSETTING

Dette kapitlet handler om:

- ✓ Saksumdal
- ✓ Rudsbygd
- ✓ Roterud
- ✓ Øvre Ålsbygd
- ✓ Annen spredt bosetting - Bolig i LNF

4.3.1 MÅL

«LILLEHAMMER – LIVSKRAFTIGE GRENDER MED BOLYST»

I 2030 har Lillehammer livskraftige grender, med utvikling som bygger opp under etablerte grendesentra.

Figur 5: Tegnet av Markus, 2. klasse Vingrom skole vår 2018.

4.3.2 UTFORDRINGER OG MULIGHETER

Med grender og spredt bosetting mener vi mindre bygdesamfunn/boligområder og boliger som ikke har direkte nærhet til sentrum, bybuss, skole, barnehage og bo- og servicesenter. De tydeligste grendene i Lillehammer er Rudsbygd, Saksumdalen, Roterud og Øvre Ålsbygd. I Lillehammer er det

også spredte boliger uten direkte tilknytning til grendene. Det finnes barnehager i Saksumdalen og Rudsbygd. Grendene er i dag hovedsakelig boligområder tilknyttet nåværende og tidligere landbruksvirksomhet, med store omkringliggende landbruks-, natur- og friluftslivsområder.

Med spredt boligbygging øker bilavhengigheten, og det vil for de færreste være mulig å gå til skole, barnehage, butikk og andre daglige gjøremål. Lillehammer skal ha et bredt og variert boligtilbud, og grendene skal tilby en alternativ og mer naturnær bomulighet som ikke bynære områder og bydelsstrentene kan gi. Spredt boligbygging er med på å utfylle kommunens boligtilbud ved at det, for noen områder, gir billigere boliger, og ved at bomiljøet får andre kvaliteter.

4.3.3 KUNNSKAPSGRUNNLAG

Kunnskapsgrunnet for arbeidet med grendeutvikling og spredt bosetting er:

- ✓ Befolkningsstatistikk fra SSB
- ✓ Barnetråkk
- ✓ Byutvikling Lillehammer
- ✓ Regional plan for attraktive byer og tettsteder inkludert vedlegg.
- ✓ Notat nr. 1 – Befolkningsutvikling, boligbehov og flerkjernestruktur
- ✓ Notat nr. 2 – Miljørevisjon
- ✓ Faglig råd for bærekraftig byutvikling, sluttrapport levert 16.12.13, bestilt av KMD og MD
- ✓ TØI rapportene 1530/2016, 1593A/2017
- ✓ NIBR-rapportene 2014:16, 2015:22, 2017:2
- ✓ Sluttrapport Gjøvikregionmodellen (Connected Living)

4.3.4 PLANGREP

4.3.4.1 Grendene

Nye boliger i grendeområdene vil bidra til at Lillehammer kan tilby varierte bomuligheter. Planen tilrettelegger for ca. 100 nye boliger i grendene, fordelt slik:

- ✓ 15 nye boenheter i Øvre Ålsbygd
- ✓ 35 nye boenheter i Roterud
- ✓ 29 nye boenheter i Saksumdalen
- ✓ 30 nye boenheter i Rudsbygd

Hoveddelen av denne boligreserven er frittliggende småhusbebyggelse uten krav til regulering. Dette vil gjøre det enklere å realisere boligene. Denne boligreserven vil dekke behovet fram mot 2030.

Noen av grendeområdene er pressområder for boligutbygging, og det bør sikres at områdene fortsatt framstår som spredt bebygde. Dette gjelder eksempelvis Øvre Ålsbygd, som ligger tett på byen, og hvor det har kommet mange innspill om nye boliger. For å ivareta området karakter som spredt bebygde og av hensyn til trafikk og trafikksikkerhet er kun allerede avklarte tomter tatt inn i planen.

Andre grendeområder har mindre utbyggingspress, og boligreserven her vil i mindre grad være i konflikt med det overordnede fortettingsgrepet. Dette gjelder eksempelvis Saksumdalen, hvor lite av boligpotensialet er blitt realisert i forrige planperiode.

4.3.4.2 Spredt boligbebyggelse

I denne planen gjøres et planteknisk grep for å definere eksisterende boligbebyggelse i uregulerte områder som det de er – spredt boligbebyggelse. Formålet med dette er likebehandling for boligeiendommer i denne arealkategorien og å sikre at eiendommene kan vedlikeholdes og renoveres innenfor visse rammer, uten å måtte søke om dispensasjon.

POLITISKE FØRINGER

Kommunestyret vedtok i forbindelse med «kraftsamling i grendene» bl.a. følgende i møte den 22.02.18, sak 12/18: «... Tilrettelegging for boligbygging der det er marked/muligheter for dette.

- Visjonen om 10-minuttersbyen skal ikke være til hinder for vekst også i grendene.
- Myke opp praksis knyttet til omregulering til boligformål der dette ikke kommer i konflikt med viktige verneinteresser.»

4.3.5 OPPFØLGING

PLANGREP – TEMA	HVORDDAN ER PLANGREPET FULGT OPP?
Rudsbygd	I denne planen: - Arealformål boligbebyggelse med bestemmelser og retningslinjer. - Nytt boligområde B18 - Buvollen. - Arealformål LSB ⁸ med bestemmelser og retningslinjer.
Saksumdalen	I denne planen: - Arealformål LSB med bestemmelser og retningslinjer.
Roterud	I denne planen: - Arealformål LSB med bestemmelser og retningslinjer.
Øvre Ålsbygd	I denne planen: - Arealformål LSB med bestemmelser og retningslinjer.
Eksisterende bolig i uregulert område	I denne planen: - Arealformål LSB med bestemmelser og retningslinjer, hovedsakelig eksisterende boliger.

⁸ LSB står for LNF spredt bolig. LNF står for landbruks-, natur- og friluftsområder.

4.4 KNUTEPUNKT- OG INFRASTRUKTURUTVIKLING

Dette kapitlet handler om:

- ✓ Skysstasjonen – regionalt knutepunkt
- ✓ Dobbeltspor jernbane til Lillehammer
- ✓ Ny trasé for E6 – knutepunktet i Hovemoen
- ✓ Dagens E6 – avlasta veg gir muligheter for byutvikling

4.4.1 MÅL

«SKYSSTASJONEN OG LURHAUGEN – ET ATTRAKTIVT OG LEVENDE KNUTEPUNKT»

I 2030 er skysstasjonen byens knutepunkt for kommunikasjon og fortetting av boliger og arbeidsplasser.

Figur 6: Tegnet av Ola, 2. klasse Røyslimoen skole, høst 2018

4.4.2 UTFORDRINGER OG MULIGHETER

Lillehammer skysstasjon er knutepunkt for tog, ekspressbuss, bybuss, regionbuss og drosjer. Med fremtidig dobbeltspor jernbane knyttes Lillehammer tettere på både Mjøsområdet og hovedstadsområdet. Skysstasjonen ligger i byens sentrum og gir gode muligheter for tett

knutepunkts-/byutvikling. Skysstasjonsområdet skal utvikles til et multifunksjonelt område for blant annet kommunikasjon, arbeidsplasser, handel, service og boliger.

Skysstasjonsområdet, inkludert Lurhaugen, har potensial for høy utnyttelse og flere funksjoner. Kompetansearbeidsplasser bør lokaliseres her.

Ny E6 skal gå i «vestlig trasé», og krysser Lågen ved Hovemoen. Lillehammer får 3 kryss fra ny E6: Vingrom, Øyresvika og Hovemoen. Dagens E6 blir ny innfartsåre til byen fra E6. Dette gir gode muligheter for byutvikling, hvor byen knyttes tettere til strandsone og friområder, og hvor gang- og sykkelinjer langs dagens E6 forsterkes.

4.4.3 KUNNSKAPSGRUNNLAG

Kunnskapsgrunnlaget for arbeidet med knutepunkt og infrastrukturutvikling er:

- ✓ Kommunedelplan for E6 Vingrom-Ensby med tilhørende analyser
- ✓ Fortettingsstudie skysstasjonen/Lurhaugen, presentert 05.04.17.
- ✓ Dokumentasjon av Contram-beregninger for Lillehammer, SWECO, 09.03.18.
- ✓ Kunnskapsgrunnlag: Areal- og transportutvikling for klimavennlige og attraktive byer, Tennøy m.fl., TØI rapport 1593A/2017
- ✓ Byutvikling Lillehammer
- ✓ Sykkelbyprosjektet i Lillehammer
- ✓ Kommunedelplan 2006-2025 Trafikk og transport

4.4.4 PLANGREP

4.4.4.1 Skysstasjonen – regionalt knutepunkt

Lillehammer skysstasjon er regionalt knutepunkt for tog, langdistansebuss, regionbuss og bybuss og har en god plassering midt i bysentrum. Fortettingsstudie for skysstasjon/Lurhaugen viser at området kan få en vesentlig høyere utnyttelse enn dagens. Skysstasjonsområdet bør videreutvikles med fokus på handel, kontor og boliger. Dette er et viktig grep som også må ses i sammenheng med behovet for nye kultur- og kompetansearbeidsplasser i Lillehammer. Videreutvikling av skysstasjonsområdet må skje i tett dialog med BaneNor, Opplandstrafikk og representanter for ekspressbusser og drosjenæringen. Området tilpasses fremtidige behov for dobbeltspor jernbane, lokale og regionale busser og pendlerparkering. Pendlerparkering bør fortrinnsvis ligge i bakken. Oppfølging av skysstasjonsområdet vil skje i kommunedelplan Lillehammer by 2020-2023 (2030).

4.4.4.2 Dobbeltspor jernbane til Lillehammer

Dobbeltspor jernbane til Lillehammer er omtalt i Nasjonal transportplan 2018-2029. Det er viktig at det tas hensyn til dobbeltspor jernbane i byutviklingen, og da særlig ved å sikre tilstrekkelig areal for

framføring av infrastrukturen. Dobbeltspor jernbane ses også i sammenheng med utvikling av skysstasjonen som regionalt knutepunkt med høy utnyttelse. Oppfølging av dobbeltspor jernbane vil skje i kommunedelplan Lillehammer by 2020-2023 (2030).

4.4.4.3 Ny trasé for E6 – knutepunktet i Hovemoen, kryss Øyresvika og Vingrom

Hovedknutepunkt for ny E6 forbi Lillehammer skal være avkjøring på Hovemoen. Det legges ikke ut arealer for bebyggelse og anlegg ved Øyresvika ut over de arealene som går med til veg. Dette for å sikre dyrka mark, og for å forsterke Hovemoen som hovedknutepunkt. Områdene ved avkjøring til Vingrom er avsatt til sentrumsformål i bydelssenteret. Bydelssenteret i Vingrom skal betjene lokalbefolkningen, men vil naturlig nok også tiltrekke seg næringsvirksomhet som ønsker seg vegnær beliggenhet. Gjennom reguleringsplan for E6 skal det utredes å flytte kryss ved Vingrom sør for Vingrom sentrum. I denne prosessen må konsekvenser for Vingrom sentrum utredes og vurderes. Om sentrumsformålet er riktig lokalisert må vurderes når ny E6 og kryssløsning ved Vingrom er avklart. Det bør vurderes hvordan arealet som i dag er vegformål best kan utvikles for Vingromsamfunnet.

Arealene rundt avkjøringer fra hovedveg er svært attraktive for næringsaktører som ønsker vegnær lokalisering. Planen legger klare rammer med tanke på hva som er strategisk og langsiktig riktig. Vegnære arealer i Lillehammer skal ikke utvikle seg slik at de trekker virksomhet og handel ut fra bykjernen og bydelssentrene. I nytt kryss på Hovemoen skal det sikres arealer til vegkro, bensinstasjon/energistasjon og turistinformasjon.

4.4.4.4 Dagens E6 – avlasta veg gir muligheter for byutvikling

Når E6 flyttes til «vestlig trasé» forbi Lillehammer blir dagens E6 en del av det lokale vegnettet i byen. Dagens E6 er i kommunedelplan for E6 Vingrom-Ensby omtalt som avlasta veg.

Fjertrafikken og mye av tungtransporten vil gå på ny E6, og avlasta veg vil i mindre grad være en barriere mellom byen og vannet, slik at byen kan knyttes tettere til Lågen, Mjøsa og friområdene.

For handelsvirksomheter langs avlasta veg vil en flytting av E6 på kort sikt kunne redusere handel som er knyttet til fjertrafikk. Når dagens E6 blir lokalveg kan arealene langs vegen imidlertid utnyttes bedre. Det ligger et utviklingspotensial og en mulighet for å styrke etablerte handelsmiljøer i dette.

Dagens avkjøring ved Strandtorget vil gjøres om til rundkjøring. Den reduserte trafikkbelastningen gir muligheter for omforming av Strandtorget-området og utnytting av potensialet som ligger i nærheten til vannet, stasjonen og bysentrum. Dette vil være i tråd med Byutvikling Lillehammer om å styrke den kompakte byen, men forutsetter at man finner tilfredsstillende løsninger for forbindelsen mellom sentrum og Strandtorget for alle trafikantgrupper. Mulighetsstudiet for Lilletorget – Skysstasjonen – Strandtorget gir fremtidsrettede mulighetsbilder på utviklingspotensialet for dette byområdet, se Byplanen for ytterligere omtale.

Det skal tilrettelegges for sykkelveg mellom Vingnes og Storhove langs dagens E6, eksisterende underganger skal gjøres mer tilgjengelige og knytte byen nærmere strandområdene. Redusert trafikk og mindre støy gir nye premisser for miljøtiltak på vegen gjennom Vingnes. Dette vil gjøre Vingnes mer tilgjengelig og attraktivt som bydelssenter og boligområde.

Det skal etableres nytt kryss tilknyttet avlastet veg for å bedre tilgjengeligheten til næringsområder i Hovemoen. Alle tiltak på avlastet veg følges opp i en egen detaljregulering knyttet til E6 arbeidet.

4.4.5 OPPFØLGING

PLANGREP – TEMA	HVORDDAN ER PLANGREPET FULGT OPP?
Skysstasjonen – regionalt knutepunkt	Andre planer: <ul style="list-style-type: none"> - Kommunedelplan Lillehammer by 2020-2023 (2030). - Regional næringsplan 2018-2028.
Dobbeltspor jernbane til Lillehammer	I denne planen: <ul style="list-style-type: none"> - Byggegrense langs jernbane. Andre planer: <ul style="list-style-type: none"> - Kommunedelplan Lillehammer by 2020-2023 (2030).
Ny trasé for E6 – knutepunktet i Hovemoen	I denne planen: <ul style="list-style-type: none"> - Arealformål kombinert bebyggelse og anlegg (K1) med bestemmelser og retningslinjer. Andre planer <ul style="list-style-type: none"> - Kommunedelplan for E6 Vingrom-Ensby. - Reguleringsplan for E6 Storhove – Øyer. - Reguleringsplan for E6 Roterud (Gjøvik) – Storhove. - Reguleringsplan for avlastet E6.
Dagens E6 – avlasta veg gir muligheter for byutvikling	I denne planen: <ul style="list-style-type: none"> - Arealformål kombinert bebyggelse og anlegg (K1) med bestemmelser og retningslinjer. Andre planer: <ul style="list-style-type: none"> - Kommunedelplan Lillehammer by 2020-2023 (2030). - Kommunedelplan for E6 Vingrom-Ensby. - Reguleringsplan for avlastet E6. - Regional næringsplan 2018-2028.

4.5 BYTRAFIKK OG PARKERING

Dette kapitlet handler om:

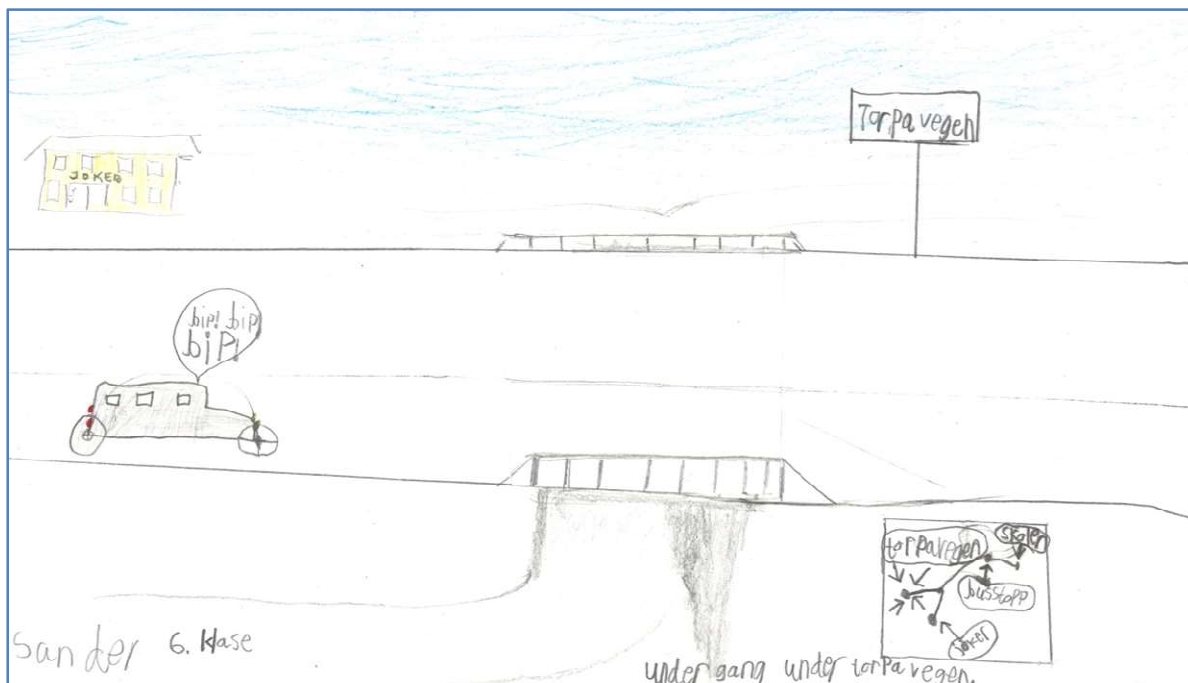
- ✓ Bankenkryssene
- ✓ Nye veglenker
- ✓ Gange
- ✓ Sykkel
- ✓ Spark
- ✓ Kollektiv – bybuss og regionbuss
- ✓ Bybane
- ✓ Parkering

4.5.1 MÅL

«LILLEHAMMER – MED FRAMTIDSRETTET BYKOMMUNIKASJON»

I 2030 er det vanlig å gå, sykle eller ta kollektivtransport til jobb og daglige gjøremål.

I 2030 har Lillehammer byparkering som har frigjort gater og byrom til sosiale og kulturelle møteplasser.

Figur 7: Tegnet av Sander, 6. klasse Vingrom skole, vår 2018.

4.5.2 UTFORDRINGER OG MULIGHETER

Det er i dag tidvis kø på sentrale vegstrekninger i byen. Bussene står i de samme køene som bilene i byens sentrale gater, og da skal det mer til å få folk til å velge buss framfor bil. Særlig Bankenkryssene har kø-utfordringer til visse tider, og tåler lite trafikkvekst. Trafikkapasiteten i Bankenkryssene har medført begrensning på byutviklingen i Lillehammer, spesielt på Strandtorget.

God tilrettelegging i og rundt sentrum og bydelssentrene er en forutsetning for at folk velger å gå og sykle i hverdagen. Lillehammer har store høydeforskjeller, som gjør det utfordrende å finne gode og attraktive løsninger, spesielt for aksene øst-vest. Gå-strategien viser at Lillehammer har et godt utbygd gangvegnett, men at attraktiviteten og sammenhengen i gangvegnettet kan bli bedre. Det mangler også fortsatt gode sykkelveger mellom enkelte større boligkonsentrasjoner og sentrum.

Lillehammer har god dekning av offentlig tilgjengelige parkeringsplasser i sentrale områder. Disse ligger imidlertid spredd, har mangelfull skilting, og kan være vanskelige å finne for tilreisende.

Lillehammer har i dag forholdsvis høye parkeringskrav til nye boliger. Dette gjør det dyrt å bygge boliger sentralt.

«HVIS VI ØNSKER Å ENDRE INNBYGGERNES REISEVANER, MÅ VI ENDRE DE RELATIVE KONKURRANSEFORHOLDENE MELLOM TRANSPORTMIDLENE, I FAVØR AV DE VI ØNSKER INNBYGGERNE SKAL BRUKE MER AV.»

- TØI

4.5.3 KUNNSKAPSGRUNNLAG

Kunnskapsgrunnlaget for arbeidet med bytrafikk og parkering er:

- ✓ Parkeringsutredning – bestemmelser og soner for Lillehammer kommune, Areal+/Norconsult, mai 2017
- ✓ Dokumentasjon av Contram-beregninger for Lillehammer, SWECO, 09.03.18.
- ✓ Sykkelbyprosjektet i Lillehammer
- ✓ Kommunedelplan for E6 Vingrom-Ensby med tilhørende analyser
- ✓ Byutvikling Lillehammer, herunder kunnskapsgrunnlag til Gatebruksplan - Gå-strategi
- ✓ Kunnskapsgrunnlag: Areal- og transportutvikling for klimavennlige og attraktive byer, Tennøy m.fl., TØI rapport 1593A/2017
- ✓ Kommunedelplan 2006-2025 Trafikk og transport
- ✓ Notat nr. 2 – Miljørevisjon
- ✓ Notat nr. 4 – Parkering

4.5.4 PLANGREP

4.5.4.1 Overordnet plangrep for bytrafikken

Bytrafikken omfatter alle former for transport. Det bør legges til rette slik at all bytrafikk bygger opp under flerkjernestrukturen. Det innebærer å sikre gode forbindelseslinjer mellom sentrum, bydeler og grender, slik at flest mulig kan velge miljøvennlig transportmiddel når en ferdes mellom bosted og bydel/sentrum.

I handlingsprogrammet for Byutvikling Lillehammer er det igangsatt arbeid med en gatebruksplan for Lillehammer. Som en del av kunnskapsgrunnlaget blir det gjennomført en reisevaneundersøkelse. Det blir sett nærmere på bybussens fremkommelighet og linjer for gange og sykkel. Dette vil være et

sentralt ledd i arbeidet med en ny og fremtidsrettet gatebruk der flere skal bo, leke og oppholde seg i byen, samtidig som flere skal gå og sykle til daglige gjøremål.

De overordnede plangrepene med fortetting i bysentrum og bydelene er viktige grep for å få til en konsentrert arealbruk. Derom vi ikke klarer å få til en reisevaneendring vil likevel all vekst medføre økte utfordringer for bytrafikken. Det blir derfor svært viktig å lykkes med å få flere over på sykkel, gange og bruk av kollektivtransport, for å redusere bytrafikken.

4.5.4.2 Banken-kryssene

Det må gjøres grep for å sikre at Banken-kryssene ikke blir flaskehalsen som hindrer videre utvikling. Fortetting med byvekst innenfra både når det gjelder bolig og arbeidsplasser vil medføre økt trafikk om reisevaner ikke endres betydelig. Dette vil særlig omfatte vekst i bysentrum og bydelene Søre Ål, Røyslimoen og Rosenlund. Framtidig trafikkøkning på Mesnadalsarmen opp Banken-kryssene vil kunne bli begrensende for utvikling både i sentrum, nærliggende bydeler og Strandtorget-området.

Skal bybussen få konkurransefortrinn framfor privatbilen som transportmiddel må kollektivfremkommeligheten bedres slik at busstransport blir mer effektiv. Løsninger for dette kan være flere, blant annet tiltak på eksisterende vegnett og nye kjøremønstre.

Parkering og adkomst til byen under bakken er tiltak som skal utredes i planperioden. Trafikkanalysen viser at nye veglenker nær Banken-kryssene vil ha størst effekt for avlastning av trafikken i Banken-kryssene. I kommunedelplan Trafikk og transport 2006-2025 ble det vurdert andre løsninger for Bank-kryssene, blant annet rundkjøring.

4.5.4.3 Nye veglenker

Industrigata

Å øke tilgjengeligheten til eksisterende næringsarealer i nordre del av Industrigata er viktig for å sikre næringsområdenes attraktivitet. Dette er også et tiltak for å unngå press på omdisponering av dyrka mark til næringsområder. Utredning av ny veglenke som knytter Industrigata sammen med hovedvegnett inngår i kommuneplanens handlingsprogram. Forlengelse av Industrigata skal ikke krysse dyrka mark.

Strandtorget – Søre Ål

Veglenke mellom Søre Ål og Strandtorget-området vil først og fremst ha til formål å lede trafikken, herunder tungtransport, utenom bebyggelsen, bort fra Hamarvegen og Banken-kryssene. Trafikkanalysen viser at avlastning av Banken-kryssene ved ny veglenke bør skje nærmere sentrum.

Søre Ål – Røyslimoen

Ny veglenke mellom Søre Ål og Røyslimoen vil ha flere formål; det planlegges ny ringledning for vann og avløp her, området kan være et nytt utbyggingsområde for boliger. Veglenken kan gi mulighet for justering av skolekretser og kan være en alternativ veg til Røyslimoen-området. Veglenken kan også argumenteres for ut fra beredskapshensyn. Det er likevel vurdert at ingen av disse formålene, hverken alene eller samlet, gir grunnlag for å legge vegen inn i planen for perioden 2020-2023.

Trafikkanalysen viser at veglenke Strandtorget – Søre Ål – Røyslimoen både hver for seg og samlet vil bli forholdsvis lite brukt. De er ikke aktuelle å utrede nærmere i planperioden 2020-2023, men kan bli aktuelle ved senere revisjoner.

4.5.4.4 Gange

Gjennom Byutvikling Lillehammer er det i tilknytning til arbeidet med Gatebruksplan utarbeidet en gåstrategi for Lillehammer. Strategien presenterer et hovednett av prioriterte ganglinjer mellom de mest fremtredende målpunktene i Lillehammer by og boligkonsentrasjonene. Med bakgrunn i utfordringer med gatenettet slik det i dag er identifisert, foreslås prioriteringer og tiltak som kan bedre tilgjengeligheten for gående. Dette omhandler i hovedsak å gjøre det lettere å finne frem i vegnettet, skilting, samt fysiske tiltak og utbedringer av manglende lenker/barrierer og krysningspunkt.

Gangavstand har vært et førende prinsipp i arbeidet med flerkjernestruktur, miljørevisjon og vurdering av nye områder til bolig. Før det etableres nye boligområder skal det være sikret trygge gangveger til nærmeste bydel.

4.5.4.5 Sykkel

Lillehammer er «sykkelby», og det arbeides med gjennomgående sykkelveger i og ut fra byen. Gjennom «sykkelby-prosjektet» er hovednett av sykkellinjer kartlagt. Kartleggingen brukes aktivt for å prioritere tilrettelegging av hovedsykkelvegene. Disse skal binde bydelene sammen med sentrum. Dette er et viktig ledd for å fremme sykkel som transportmiddel fremfor bil. Før det etableres nye boligområder i bydelene skal det være gode sykkelveger mellom bolig og bydelssenter, og helst «ekspress-sykkelveger», til sentrum.

4.5.4.6 Spark

Vinterstid er Lillehammer også en «spark-by». Sparken kan være et godt alternativ til sykkel vinterstid, særlig ved kortere avstander. Sparken har den fordelen at den kan brukes av mennesker i alle aldre, og den setter lavere krav til balanse og fysisk form enn f.eks. sykkel. God fremkommelighet for spark er et positivt tiltak for folkehelse. Når værforholdene legger til rette for godt sparkføre kan kommunen tilrettelegge gjennom å tilpasse måten gater og fortau driftes.

4.5.4.7 Kollektiv – bybuss og regionbuss

Bybussens linjer har vært premissgivende i arbeidet med å definere Lillehammers flerkjernestruktur. Alle bydelssentrene har hyppig bussforbindelse til sentrum, og en utvikling i bydelssentrene bygger opp under byens busstilbud.

Skal bybussen få konkurransefortrinn framfor privatbilen som transportmiddel må kollektivfremkommeligheten bedres, slik at busstransport blir mer effektiv. Løsninger for dette kan være flere, blant annet tiltak på eksisterende vegnet og nye kjøremønstre. Trafikkanalysen viser at nye veglenker nær Bankenkryssene vil ha størst effekt for avlastning av trafikken.

Regionbusser må sikres rask adkomst fra hovedvegnett til skystasjonen.

4.5.4.8 Bybane

Det er kommet innspill om bybane/gondol i trasé mellom Strandtorget-området og Skistadion-området, via sentrum. I tillegg til å være en turistattraksjon vil en fremtidig bybane/gondol kunne

integreres i byens kollektivsystem, og på en miljøvennlig og rask måte knytte byen sammen på tvers av høydekotene. Det er ikke problemfritt å etablere bybane/gondol over tettbebygde strøk. Det er ikke gjort konsekvensutredning av tiltaket i dette planarbeidet. Her vil det være behov for åpen prosess og medvirkning i et videre arbeid. Tiltaket kan utredes i planperioden 2020-2023, og er lagt inn i handlingsprogrammet.

4.5.4.9 Parkering

Nye parkeringskrav for bolig- og arbeidsplassetableringer

Høye parkeringskrav bidrar til at nye boenheter i sentrale områder blir kostbare å utvikle. Dette er områdene med best kollektivdekning, hvor det er kort avstand til daglige gjøremål. I planen settes det lavere parkeringskrav til bolig- og arbeidsplassetablering i sentrale områder. Det stilles i tillegg krav til sykkelparkering. Hensikten med lavere krav er å stimulere til bygging i områder hvor det er sannsynlig at transportbehovet kan løses med gange, sykkel og økt bruk av kollektivtransport.

For bolig legges det til rette for frikjøp fra parkeringskrav i sentrale områder. Det er derfor ikke satt «0-krav» til boligparkering i indre sentrums-soner. Midler fra frikjøp kan brukes som tilskudd til den allment tilgjengelige parkeringen.

Det settes lavere krav i bydelsentrene enn omkringliggende områder. Det settes maksimumskrav til parkeringsplasser for kontor, forretning, industri, lager og produksjon slik at parkering ikke opptar for mye av arealet.

Offentlig tilgjengelig parkering og adkomst til bysentrum i fjell

Parkeringsutredningen som er gjennomført i forbindelse med kommuneplanens arealdel gir kunnskap om riktig nivå for nye parkeringskrav, men er ikke en helhetlig parkeringsstrategi. Parkeringspolitikken er et viktig virkemiddel for å oppnå god fortetting og redusert bruk av personbil. Den offentlig tilgjengelige parkeringen er viktig for Lillehammer som regionalt handelssenter og bør inngå i en helhetlig parkeringsstrategi. Det skal igangsettes arbeid med en helhetlig parkeringsstrategi knyttet til arbeidet med Byutvikling Lillehammer.

Lillehammer kommune, gjennom eiendomsselskapet LIKE, har i samarbeid med private initiativtakere igangsatt utredningsarbeid for å etablere parkering i fjell. Dette er et initiativ som bør ses i sammenheng med adkomst til byen og trafikutfordringene i Mesnadalsarmen og Banken-kryssene. En slik fremtidig løsning vil kunne frigjøre arealer fra parkering og trafikk til byrom og arealer for lek og aktivitet. Ny parkeringsstrategi skal også omhandle parkering og adkomst til byen i fjell. Dette skal utredes i planperioden og er lagt inn i planens handlingsprogram.

POLITISKE FØRINGER

Kommunestyret vedtok i møte den 21.06.18, sak 60/18, at Lillehammer kommune går inn som eier i Lillehammer Parkering AS. Hensikten med selskapet er å få etablert parkering i fjell under Lillehammer sentrum.

4.5.5 OPPFØLGING

PLANGREP – TEMA	HVORDDAN ER PLANGREPET FULGT OPP?
Bankenkryssene	Andre planer: - Kommunedelplan Lillehammer by 2020-2023 (2030).
Nye veglenker	I denne planen: - Temakart nr. 11 – Nye veglenker.

	<ul style="list-style-type: none"> - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel - Industrigatas forlengelse. - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel - Nye veglenker fra dagens E6 til byen.
Gange	<p>I denne planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rekkefølgekrav som sikrer gangveger ved nye boligområder. <p>Andre planer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommunedelplan Lillehammer by 2020-2023 (2030). - Byutvikling Lillehammer med handlingsprogram, gatebruksplan.
Sykkel	<p>I denne planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Temakart nr. 12 – Sykkelveger. - Rekkefølgekrav som sikrer sykkelveger ved nye boligområder. <p>Andre planer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommunedelplan Lillehammer by 2020-2023 (2030). - Sykkelbyprosjektet i Lillehammer. - Byutvikling Lillehammer med handlingsprogram, gatebruksplan.
Kollektiv – bybuss og regionbuss	<p>Andre planer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommunedelplan Lillehammer by 2020-2023 (2030). - Byutvikling Lillehammer med handlingsprogram, gatebruksplan.
Bybane	<p>I denne planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hensynssone gondol/bybane med bestemmelser. - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel - Bybane/gondol.
Parkering	<p>I denne planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bestemmelser og retningslinjer om parkering. - Temakart nr. 1 – Parkeringssoner. - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel - Parkering i fjell. <p>Andre planer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommunedelplan Lillehammer by 2020-2023 (2030). - Byutvikling Lillehammer med handlingsprogram.

4.6 BYEN, VASSDRAGENE OG MJØSA/LÅGEN

Dette kapitlet handler om:

- ✓ Hensyn til vassdrag
- ✓ Flomsikring i bydelssentre og bebygde områder
- ✓ Byens vassdrag som grønne lunger
- ✓ Byens strandsone

4.6.1 MÅL

«MJØSBYEN LILLEHAMMER»

I 2030 er byens sentrum og Mjøsa/Lågen knyttet sammen.

I 2030 gir elvedragene byen kvalitet for rekreasjon, opplevelse, biologisk mangfold og god flomsikring.

I 2030 forsterker elvenes landskapsrom byens grønne identitet.

Figur 8: Tegnet av Edvard, 2. klasse Vingrom skole vår 2018.

4.6.2 UTFORDRINGER OG MULIGHETER

En rekke vassdrag renner gjennom byen og bebyggelsen, og danner forbindelser mellom åssidene, byen og Mjøsa/Lågen. Det er et mål at elveløpene skal være åpne og at vassdragsnær natur ivaretas og tilrettelegges for bynært friluftsliv. Åpne elveløp har større kapasitet og fleksibilitet til å ta unna store vannmengder. Med økt forekomst av styrtregn og hyppigere flom er dette viktig for vassdragsnær bebyggelse og samfunnssikkerhet. Lillehammer har gjennom de siste årene hatt flere flomsituasjoner med store materielle ødeleggelser. På denne bakgrunn er «Prosjekt vassdrag» igangsatt, med tiltaksplaner for de bynære vassdragene med hensyn til sikring mot flom, ras og erosjon.

Åpne elver har også stor verdi som rekreasjons- og naturområde. Særlig i byen, hvor det ved fortetting blir stadig viktigere å verne

«EN FORUTSETNING FOR ET GODT BYMILJØ, ER AT DE BLÅGRØNNE KVALITETENE SIKRES.»

- REGJERINGEN

om «de grønne rommene» i bebyggelsen, spiller elvene og de vassdragsnære områdene en viktig rolle, med positiv innvirkning på folkehelse.

Strandsona rundt Mjøsa/Lågen utgjør viktige rekreasjonsområder, med bl.a. stier, turveger, strender, skateanlegg, treningsanlegg, frisbeegolfbane og fuglekikkertårn. I tillegg er Lågendeltaet et viktig naturområde, vernet som reservat. E6 ligger i dag som en barriere mellom byen og Mjøsa/Lågen. Når denne vegen blir lokalveg åpner det nye muligheter for å utnytte strandsona og knytte byen og Mjøsa/Lågen tettere sammen.

Gausa og Rinna med sidebekker renner gjennom kultur- og naturlandskap i hver sin sidedal til Gudbrandsdalen. Det er begrenset utbyggingspress langs Gausa, men det er likevel viktig å ivareta flomsikkerhet rundt vassdraget, og områdets verdi for biologisk mangfold, jordbruk og rekreasjon. Bebyggelsen på Vingrom ligger delvis flomutsatt langs Rinna. Det er viktig at ny og oppdatert kunnskap legges til grunn ved all ny planlegging og utbygging langs vassdraget.

4.6.3 KUNNSKAPSGRUNNLAG

Kunnskapsgrunnlaget for arbeidet med byen, vassdragene og Mjøsa/Lågen er:

- ✓ Kartlegging og verdisetting av friluftsområder
- ✓ Byromsanalyse og bylivsstrategi for Lillehammer, SOLA
- ✓ Mulighetsstudie for aksene Strandtorget – Lilletorget, 3RW
- ✓ Terrassen og Bruparken – fremtidig bruk og muligheter, SOLA, Høgskolen Innlandet
- ✓ Videreutvikling av mulighetsstudiet for Terrassen, SOLA, 15.05.18
- ✓ Prosjekt vassdrag, inkl. tiltaksplaner for bynære vassdrag
- ✓ Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse
- ✓ Barnetråkk
- ✓ «Det gode liv ved Mjøsa» - med retningslinjer for planlegging i strandsona, regionale retningslinjer

4.6.4 PLANGREP

4.6.4.1 Hensyn til vassdrag

Vassdrag er viktig for natur- og kulturmiljø, for landskap, friluftsliv og flomdemping. Viktigheten av å ta hensyn til vassdrag er nedfelt i plan- og bygningsloven § 1-8. Hensynet til vassdrag skal veie tungt i kommunens håndtering av tiltak i disse områdene. I regulerte områder blir hensyn til vassdrag ivaretatt gjennom den enkelte reguleringsplan. I uregulerte områder er det bl.a. kommuneplanens

arealdel som skal sikre at det tas tilstrekkelige hensyn ved tiltak. De uregulerte områdene er avsatt til formålene LNF, LSB og LSF. Det er tatt inn byggeforbudssone på 50 m langs større vassdrag i planen. Det er lagt til rette for at eksisterende bebyggelse kan utvides innenfor gitte rammer, men en forutsetning for tiltak er at relevante hensyn, herunder til vassdrag, er ivarettatt. Det tillates ikke nye boliger eller fritidsboliger i vassdragsnære områder.

4.6.4.2 Flomsikring i bydelsentre og bebygde områder

Det legges ikke ut nye områder til bebyggelse og anlegg i flomutsatte områder. Et ikke utbygd boligområde i Vingrom er tatt ut av planen fordi det ligger flomutsatt til. Gjennom «Prosjekt vassdrag» jobber kommunen systematisk med de bynære sidevassdragene til Mjøsa/Lågen. Det er utarbeidet tiltaksplaner for vassdragene Bæla, Skurva og Askjellrubekken. Tiltaksplaner for vassdragene Lundebekken og Åretta er under arbeid. I tiltaksplanene er det vurdert hvilke flomsikringstiltak som bør prioriteres. Aktuelle tiltak omfatter sikring av utsatt bebyggelse og infrastruktur langs vassdragene, og sikring mot erosjon og massetransport på utvalgte punkter. På Røyslimoen er det planlagt å åpne opp elveløpet, noe som vil sikre både bebyggelse, atkomstveger og næringsdrivende mot flomskader.

I tillegg til kommunens arbeid med de bynære vassdragene har NVE gjennomført utbedringer av flomsikringer langs Gausa og Rinna. Oppland fylkeskommune har gjennomført prosjektet «Regionalplan for Gudbrandsdalslågen med sidevassdrag», hvor det er foreslått en rekke flomsikringstiltak i hele Gudbrandsdalen. For Lillehammer vil dette omhandle flomsikring langs Gausa, som vil sikre idrettsanlegg og dyrka mark ved Jørstadmoen.

4.6.4.3 Byens vassdrag som grønne lunger

Allerede avsatt grønnstruktur langs byens vassdrag videreføres. Vassdragene med grønnstruktur er en del av det sammenhengende overordnede nettverket av blå/grønne/grå strukturer som utgjør «byromsveven» i Lillehammer. Disse har en viktig funksjon for opplevelsen av landskapsrommene i byen og for byens identitet. Grønnstruktur langs vassdrag har også en viktig funksjon som rensefilter for avrenning, i tillegg til å være viktige områder for artsmangfoldet.

4.6.4.4 Byens strandsoner

Framtidig byutvikling må knytte byen tettere sammen med Mjøsa/Lågen, slik at friområdene og vannet blir en del av byens attraktivitet. Avstanden mellom sentrum og Mjøsa/Lågen er ikke stor, men de gode forbindelsene mangler. Gjennom kommunedelplan for E6 Vingrom-Ensby blir dagens E6 nedklassifisert til lokalveg, og strandsona blir mer attraktiv som rekreasjonsområde. For å knytte byen tettere på Mjøsa/Lågen gjelder det å sikre tydelige, interessante og trygge gang- og sykkelforbindelser mellom byen og Mjøsa/Lågen, sommer som vinter. Strandsona beholdes som rekreasjonsområde for hele byen.

4.6.5 OPPFØLGING

PLANGREP – TEMA	HVORDDAN ER PLANGREPET FULGT OPP?
Hensyn til vassdrag	<p>I denne planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bestemmelser og retningslinjer om vassdrag og vassdragsnære områder. - Hensynssone flom 20 m buffer.
Flomsikring i by og bebygde områder	<p>I denne planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hensynssone flom 20 m buffer. - Bestemmelser og retningslinjer om vassdrag og vassdragsnære områder. - Bestemmelser og retningslinjer om overvannshåndtering. - Egne vurderinger i konsekvensutredninger for nye byggeområder. <p>Andre planer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommunedelplan Lillehammer by 2020-2023 (2030). - Tiltaksplaner for bynære vassdrag. - Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse 2018-2021.
Byens vassdrag som grønne lunger	<p>I denne planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bestemmelser og retningslinjer om vassdrag og vassdragsnære områder. - Hensynssone grønnstruktur med retningslinjer. - Hensynssone landskap med retningslinjer. <p>Andre planer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommunedelplan Lillehammer by 2020-2023 (2030). - Tiltaksplaner for bynære vassdrag. - Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse 2018-2021.
Byens strandsone	<p>Andre planer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bestemmelser og retningslinjer om vassdrag og vassdragsnære områder med bestemmelser og retningslinjer. - Arealformål bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone - Kommunedelplan for E6 Vingrom-Ensby. - Reguleringsplan for E6 Storhove – Øyer. - Reguleringsplan for E6 Roterud (Gjøvik) – Storhove. - Reguleringsplan for avlastet E6. - Kommunedelplan Lillehammer by 2020-2023 (2030). - Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse 2018-2021.

4.7 BRUK OG VERN AV FJELL- OG NATUROMRÅDER

Dette kapitlet handler om:

- ✓ Områder viktig for natur og biologisk mangfold
- ✓ Områder med viktig kulturlandskap og setermiljøer
- ✓ Områder viktig for friluftsliv
- ✓ Områder for fritidsbebyggelse
- ✓ Spredt fritidsbebyggelse
- ✓ Interkommunal plan for fjellområdene

4.7.1 MÅL

«LILLEHAMMER – EN ATTRAKTIV DESTINASJON FOR IDRETTS-, NATUR- OG FRILUFTSOPPLEVELSER»

I 2030 skjer veksten i fritidsboliger innenfor klart definerte områder i fjellet og bynært.

I 2030 er Lillehammer en attraktiv destinasjon for idrett-, natur- og friluftsopplevelser.

Figur 9: Tegnet av elev i 5. klasse ved Vingrom skole vår 2018.

4.7.2 UTFORDRINGER OG MULIGHETER

Lillehammer har store fjell- og naturområder med få inngrep, med bl.a. områder for beitedyr, vilt, biologisk mangfold og for rekreasjon og utøvelse av friluftsliv. Det finnes en del eldre, spredt hyttebebyggelse i disse områdene, mens hovedandelen av hytter er konsentrert i enkelte områder.

Hytteområdene i Lillehammer er i hovedsak tilknyttede friluftslivsområder, mens det i nabokommunene er bygget opp destinasjoner rundt Sjusjøen og Hafjell med et utvidet tilbud av aktiviteter og tjenester. Nordseter har den største konsentrasjon av hytter i Lillehammer. Her har det blant annet vært tilrettelagt for hoteldrift, hytteutleie og butikk, men det er et stadig press for å omgjøre slike funksjoner til private fritidsboliger. I Fåberg Østfjell for øvrig finnes spredt, nøktern fritidsbebyggelse.

I Fåberg Vestfjell er det regulerte og i hovedsak utbygde områder for fritidsbebyggelse på Sjoga og Korstjern/Hitjern. Dette er et mindre antall hytter, uten innlagt vann og strøm, og uten tilknyttede fasiliteter som kafé, butikk og service. Noe spredt fritidsbebyggelse finnes også her.

Lillehammer har mye å by på; snøsikre vintre, friluftsliv, attraktiv natur, men også muligheten til å kombinere dette med den urbane byopplevelsen. Med dette har Lillehammer potensial for å ta en større del av hyttemarkedet. Hytteutviklingen i Lillehammer mangler et samlende grep for hvordan hytter, friluftsliv- og naturområder og tilknyttede fasiliteter kan støtte hverandre i utvikling av destinasjoner.

4.7.3 KUNNSKAPSGRUNNLAG

Kunnskapsgrunnlaget for arbeidet med bruk og vern av fjell- og naturområder

- ✓ Kartlegging og verdisetting av friluftsområder
- ✓ Miljødirektoratets Naturbase
- ✓ Artsdatabanken
- ✓ Feltregistreringer sommer 2018
- ✓ Kommunedelplan landbruk Lillehammer-regionen 2014-2025
- ✓ Viltkartlegging 2018

4.7.4 PLANGREP

4.7.4.1 Områder viktig for natur og biologisk mangfold

Hovedgrepet for å bevare områder som er viktig for natur og biologisk mangfold er å styre hvor det tillates utbygging. Hovedgrep med fortetting er viktig for å bevare områder for natur og biologisk mangfold. Sammenhengende naturområder, kartlagte naturtypelokaliteter og forekomster av arter er et viktig grunnlag for å vurdere hvor utbygging kan tillates.

4.7.4.2 Områder med viktig kulturlandskap og setermiljøer

Kulturlandskapet preger Lillehammer både bynært og i fjellområdene. Dette er med på å gi Lillehammer og fjellområdene særpreg og identitet. Kulturlandskapet vedlikeholdes gjennom aktiv landbruksdrift. Setrene vitner om tidligere tiders landbruksdrift og er viktig å bevare som del av Lillehammers historie.

4.7.4.3 Områder viktig for friluftsliv

Friluftsområdekartlegging er gjennomført i hele kommunen. Områdene er kategorisert og verdisatt, og varierer fra lekeplasser til store fjell- og naturområder. Hovedgrepet for å bevare de store fjell- og naturområdene for utøvelse av friluftsliv er å styre hvor det tillates utbygging. Nærturområdene i umiddelbar nærhet til byen og boligområder spiller en viktig rolle for friluftslivet i hverdagen. Ved utvidelser av eksisterende boligområder vil det nesten alltid gå ut over nærturområdene til eksisterende boliger. I tillegg til å styre og begrense hvor det tillates ny utbygging er det også viktig å sikre at det tas hensyn til friluftsliv og nærturområder for eksisterende bebyggelse når ny bebyggelse planlegges.

4.7.4.4 Områder for fritidsbebyggelse

Det legges til rette for fritidsbebyggelse, turisme- og destinasjonsutvikling i fire områder:

- ✓ **Nordseter** – Det stilles krav til områderegulering, hvor det også vurderes nye områder for fritidsbebyggelse. Intensjonen er å kartlegge og sikre stier, løyper, veger, grønnsstruktur, naturverdier, håndtering av flom og overvann, landbruksinteresser, akebakker, alpinbakker, områder for butikker, kafé o.l., slik at området ikke bygges ned uten at det er plass for de kvalitetene som gjør at området kan utvikles som en destinasjon. I en områderegulering vurderes det å knytte Nordseter sammen med Sjusjøen. I forbindelse med områderegulering skal det fastsettes en byggegrense mot fjellet og mot Gropmarka.
- ✓ **Bynær fritidsbebyggelse** – Området må ses i sammenheng med Olympiaparken, med sin eksisterende aktivitet og mulige framtidige aktiviteter. Intensjonen er å vurdere mulighetene for et nytt bynært område for fritidsbebyggelse, hvor nærhet til byen og Olympiaparken med skistadion gir noe av attraktiviteten. Det skal gjennom mulighetsstudie og konsekvensutredning vurderes om og hvordan området bør bygges ut. Ved utbygging stilles det krav til områderegulering. Med en slik tilnærming er det mulig å tilrettelegge for en bærekraftig utvikling av området, med fokus på områdets natur- og miljøkvaliteter.
- ✓ **Hokna-Husekampen** – Intensjonen er et nytt hytteområde, som særlig kobler seg på Hunderfossen og Hafjell. Området ligger inne med riktig arealformål i kommuneplanens arealdel 2011-2024, men er ikke tilstrekkelig konsekvensutredet. Det stilles krav til konsekvensutredning og områderegulering. Konsekvensutredningen kan medføre endringer i områder for fritidsbebyggelse.
- ✓ **Fåberg Vestfjell** – Det legges inn mindre utvidelser av eksisterende hytteområder på Fåberg Vestfjell. Dette er hytteområder i rolige omgivelser hvor natur og friluftsliv er attraksjonen, og hvor det ikke legges opp til videreutvikling til destinasjoner.

4.7.4.5 Spredt fritidsbebyggelse

Det gjøres et planteknisk grep for å definere eksisterende fritidsbebyggelse i uregulerte områder som det de er – spredt fritidsbebyggelse. Formålet med dette er likebehandling av uregulerte hytter og å sikre at eiendommene kan vedlikeholdes og rehabiliteres innenfor visse rammer, uten å måtte søke om dispensasjon.

Ved tiltak på disse hyttene er det særlig viktig å ivareta landskapshensyn, kulturminner og kulturmiljø, beiteinteresser og allmennhetens mulighet for ferdsel.

Mange av hyttene som berøres av dette plangrepet mangler vegadkomst, vinterbrøyting og/eller har ikke innlagt strøm, vann og avløp. Dette er fritidsbebyggelse som er definert som «lavstandard». Tiltak for å oppgradere standard må skje ved alternative og moderne løsninger.

Det åpnes ikke for ny spredt fritidsbebyggelse i planen.

4.7.4.6 Interkommunal plan for fjellområdene

Kommunene Lillehammer, Øyer og Ringsaker har svært ulik politikk for hytte- og infrastrukturbygging i fjellområdene. Sårbare natur- og friluftsområder strekker seg over kommunegrensene. Det gjør også infrastruktur som stier og løyper. Det er nettopp disse kvalitetene som utgjør fjellområdenes attraksjon for hytte- og friluftsliv.

For å få til en langsiktig og fremtidsrettet arealbruk for fjellområdene på østsiden legger planen opp til at det utarbeides en interkommunal plan for fjellområdene i Øyer, Lillehammer, Ringsaker, Hamar, Løten og Åmot kommuner.

Formålet med en slik plan er å utarbeide et felles kunnskapsgrunnlag. Dette må ligge til grunn for videre å fastsette langsiktige bærekraftige prinsipper for bruk og vern av felles fjellområder.

POLITISKE FØRINGER

Kommunestyret har i «Kommunal planstrategi for Lillehammer 2016-2019» (22.06.16, sak 54/16) vedtatt å arbeide for en interkommunal plan for fjellområdene Hafjell-Sjusjøen sammen med Øyer og Ringsaker. Hamar og Åmot inviteres med i plansamarbeidet.

4.7.5 OPPFØLGING

PLANGREP – TEMA	HVORDDAN ER PLANGREPET FULGT OPP?
Områder viktig for natur og biologisk mangfold	<p>I denne planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arealformål LNF med bestemmelser og retningslinjer. - Vurderinger i konsekvensutredninger for nye byggeområder. - Notat nr. 5 – Langsiktig byvekstgrense 2100. - Temakart nr. 9 – Langsiktig byvekstgrense - 2100. - Temakart nr. 13 – Vilt. - Temakart nr. 14 – Verna vassdrag. - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel - Områderegulering Nordseter. - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel - Områderegulering bynær fritidsbebyggelse. - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel - Interkommunal plan for fjellområdene.
Områder med viktig kulturlandskap og setermiljøer	<p>I denne planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arealformål LNF med bestemmelser og retningslinjer. - Hensynssone kulturlandskap med retningslinjer. - Notat nr. 5 – Langsiktig byvekstgrense 2100. - Temakart nr. 9 – Langsiktig byvekstgrense – 2100. - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel - Områderegulering Nordseter. - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel - Områderegulering bynær fritidsbebyggelse. - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel - Interkommunal plan for fjellområdene.
Områder viktig for friluftsliv	<p>I denne planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arealformål LNF med bestemmelser og retningslinjer. - Hensynssone friluftsliv - Notat nr. 5 – Langsiktig byvekstgrense. - Temakart nr. 9 – Langsiktig byvekstgrense - 2100. - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel - Områderegulering Nordseter.

	<ul style="list-style-type: none"> - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel - Områderegulering bynær fritidsbebyggelse. - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel - Interkommunal plan for fjellområdene. - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel - Estetisk/arkitektonisk veileder - fritidsbebyggelse. <p>Andre planer:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Friluftslivskartlegging i Miljødirektoratets Naturbase
Områder for fritidsbebyggelse – destinasjonsutvikling	<p>I denne planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arealformål LNF med bestemmelser og retningslinjer. - Hensynssone gjennomføringssone med bestemmelser og retningslinjer. - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel - Områderegulering Nordseter. - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel - Områderegulering bynær fritidsbebyggelse. - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel - Reguleringsplan for Olympiaparken. - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel -Interkommunal plan for fjellområdene. - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel - Estetisk/arkitektonisk veileder - fritidsbebyggelse.
Eksisterende fritidsbebyggelse i uregulert område	<p>I denne planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Temakart nr. 7 – Fritidsbebyggelse i LNF. - Bestemmelser og retningslinjer til arealformål LSF⁹. - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel - Estetisk/arkitektonisk veileder - fritidsbebyggelse.
Interkommunal plan for fjellområdene	<p>I denne planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Temakart nr. 15 - Interkommunal plan for fjellområdene. - Handlingsprogram kommuneplanens arealdel - Interkommunal plan for fjellområdene.

⁹ LSF står for LNF spredt fritidsbebyggelse. LNF står for landbruks-, natur- og friluftsområder.

4.8 AREALER MED SÆRSKILTE HENSYN (HENSYNSSONER)

4.8.1 BAKGRUNN

Hensynssoner angir spesielle hensyn som skal ivaretas ved planer og tiltak. Hensynssoner kan være aktsomhetsområder for f.eks. skred eller de kan vise områder som er båndlagt etter annet lovverk, f.eks. naturreservat. Det kan stilles krav til teknisk infrastruktur gjennom hensynssoner, og hensynssoner kan brukes for å ivareta f.eks. landskapshensyn, hensyn til kulturminner, overordnet grønnstruktur og naturverdier.

Fordelen med å bruke hensynssoner er at hensynene blir kartfestet og juridisk bindende. Dette kan bidra til riktig saksbehandling og forvaltning. Ulempen er at plankartet blir vanskeligere å lese, fordi det legger seg lag på lag med hensynssoner på arealformålet.

4.8.2 BRUK AV HENSYNSSONER I PLANEN

Det er valgt en utstrakt bruk av hensynssoner i planen. Kunnskapsgrunnlag og vurderinger knyttet til de enkelte hensynssonene er beskrevet i notat nr. 3 – Metodebeskrivelse for hensynssoner. Hensynssonene er kort omtalt i tabellen under:

HENSYNSSONE	KORT BESKRIVELSE
Sikringssone vannverk – hovedvannkilde	Sikringssoner rundt vannverket, med restriksjoner. Sonene er også klausulert, og beskyttet gjennom annet lovverk.
Fremtidig vannkilde	Pågående arbeid med reservevannkilde har vist muligheter for fremtidig vannkilde. Området er foreløpig avgrenset. Det må tas hensyn ved tiltak.
Fordrøyning	Skal sikre noen områder som er viktige for fordrøyning, og dermed er med på å minske flomfaren.
Kraftverkstunnel	Skal sikre at det ikke bores energibrønner i rørgata til kraftstasjonen.
Skred	Bygger på en grov kartlegging av områder med potensiell skredfare. Områdene må undersøkes nærmere for reell skredfare før det bygges f.eks. nye boliger.
Flom – Mjøsa/Lågen ved Strandtorget	Beregnet flomsone ved Strandtorget-området.
Flom – 20 m buffer	Viser 20 m buffer rundt alle vassdrag. Angir en aktsomhetssone. Reell flomsone må vurderes i den enkelte sak.
Grunnforurensning	Viser områder hvor det, på grunnlag av tidligere arealbruk, skal vises ekstra aktsomhet for grunnforurensning. Temaet er også vist i temakart nr. 8 – Grunnforurensning.
Støysoner	Viser støysoner rundt skytebane på Jørstadmoen. Dette området er vist som hensynssone fordi det legger seg over et bebyggt område. Støysoner langs veg, andre skytebaner mm. er ivarettatt gjennom generell bestemmelse om støy. Viser også kirkegårder som såkalte «stillesoner».
Storulykke	Viser områder rundt storulykkeobjekter hvor det bør tas spesielle hensyn i planleggingen.
Konsesjonsområde for fjernvarmeanlegg	Legger føringer for at bygg over en viss størrelse skal tilknyttes fjernvarmeanlegg eller ha energiløsninger som er tilsvarende eller bedre for miljøet.

Grønnstruktur	Viser det overordnede nettverket av grønnstruktur. Det knyttes retningslinjer, ikke bestemmelser, til denne hensynssonen.
Friluftsliv	Bygger på friluftskartlegging i kommunen. Det knyttes retningslinjer, ikke bestemmelser, til denne hensynssonen.
Landskap	Viser områder som er viktige for opplevelsen av landskapet sett fra byen og hoveddalføret. Det knyttes retningslinjer, ikke bestemmelser, til denne hensynssonen.
Kulturlandskap	Viser områder som er viktige for opplevelsen av kulturlandskapet sett fra byen og hoveddalføret. Det kan retningslinjer, ikke bestemmelser, til denne hensynssonen.
Naturmiljø	Viser viktige geologiske formasjoner og naturtyper. Det knyttes retningslinjer, ikke bestemmelser, til denne hensynssonen.
Kulturminner - angitt hensyn	Viser kulturminner som ikke er freda, men som bør tas hensyn til ved utbygging og tiltak. Det knyttes retningslinjer, ikke bestemmelser, til denne hensynssonen.
Mineralske ressurser	Viser ikke bebygde områder med potensiale for mineralske ressurser. Det knyttes retningslinjer, ikke bestemmelser, til denne hensynssonen.
Bynær fritidsbebyggelse	Viser område for vurdering av bynær fritidsbebyggelse, hvor det kreves reguleringsplan før det kan igangsettes tiltak.
Gondol/bybane	Skal sikre at det ikke gjøres noe som hindrer fremtidig framføring av gondol/bybane i aktuell trasé.
Naturvernområde	Viser naturområder vernet med egne forskrifter.
Dragehode	Dragehode er en prioritert art. Formålet med å vise denne som hensynssone er å gi en ekstra beskyttelse dersom noen skal gjøre tiltak nær forekomsten.
Kulturminner - freda	Viser automatisk freda kulturminner og vedtaksfreda kulturminner etter kulturminneloven.
Høyspenningsanlegg	Viser område som er båndlagt etter energiloven.
Gjennomføringssoner	Setter krav til felles planlegging for delområder.

5 PLANPROSESS OG MEDVIRKNING

Figur 10: Tegnet av Magnus, 2. klasse Vingrom skole vår 2018.

5.1 PLANPROSESSEN OPPSUMMERT

PROSESS	DATO	ANNET
Planprogram	Vedtatt av kommunestyret 22.06.16	Intern prosess i kommunens råd og utvalg, hovedsakelig med UPS/PU.
1. gangs høring	UPS: 29.11.18 FS: 04.12.18 Høringsperiode 10.12.18-15.02.19	
Politisk behandling uten rettsvirkning	UPS: 13.06.19 FS: 18.06.19 KS: 20.06.19	
Mekling ifm. innsigelser	24.06.19	
2. gangs høring	UPS: 29.08.19 FS: 29.08.19 Høringsperiode 18.09.19-05.11.19	
Vedtak	PU: 06.02.20 Mekling: 17.02.20 PU: 20.03.20 KS: 26.03.20	

5.2 DIALOG OG MEDVIRKNING FØR HØRING

I alle planprosesser skal det legges til rette for medvirkning (PBL § 5.1).

I arbeidet med planprogrammet ble det avholdt et erfaringsseminar med tverrfaglig representasjon fra kommunens administrasjon. Planprogrammet var på høring og offentlig ettersyn, forslaget ble presentert i regionalt planforum. Det ble også arrangert et åpent møte om planprogrammet.

5.2.1 POLITISK FORANKRING OG MEDVIRKNING

Politisk arbeidsutvalg for revisjon av kommuneplanens arealdel har vært Utvalg for plan og samfunnsutvikling. Siden vedtak av planprogram juni 2016 har det vært jevnlig møter i utvalget om ulike tematikker i kommuneplanen. Temaene har hovedsakelig vært håndtert orienteringer, workshops, dialog og diskusjon.

Formannskap og kommunestyre har deltatt på enkelte tema. Det er kommunestyret som har hatt prosess på arbeidet med visjon og mål både for kommuneplanens arealdel og kommunedelplan Lillehammer by.

5.2.2 LILLEHAMMERS INNBYGGERE

Det har vært gjennomført en rekke åpne arbeidsmøter, bl.a. for temaene parkering, bruk og vern av fjell- og utmarksområder, herunder friluftslivskartlegging, handel og næring og kulturminner. Videre har det vært gjennomført åpne arbeidsmøter for områdene Fåberg, Jørstadmoen, Rudsbygd, Saksumdalen, Vingar, Vingrom, Søre Ål, Røyslimoen, Vårsetergrenda og Roterud. Formålet med møtene har vært tidlig dialog, for å få bedre innsikt i utfordringer og muligheter for de ulike områdene.

Det har vært løpende dialog med grunneiere og privatpersoner om kommuneplanens arealdel på deres initiativ. Kommunen har stilt på møter i lag, organisasjoner og partipolitiske grupper ved forespørsel.

Informasjon er fortløpende gitt på kommunens hjemmeside.

5.2.3 BARN OG UNGE

Barnetråkk har blitt gjennomført på alle kommunale barne- og ungdomsskoler i kommunen. Vingrom grendeutvalg har sammen med Vingrom skole og barnehage hatt et arrangement om fremtidens Vingrom, og kommunen har fått oversendt barnas tegninger som også er brukt i planbeskrivelsen.

5.2.4 NÆRINGSLEVET

I forbindelse med handels- og næringsanalysene er det avholdt arbeidsmøter og gjennomført intervjuer med representanter for næringslivet. Analysene er også presentert i ulike fora etter de er ferdigstilte.

5.2.5 REGIONALE MYNDIGHETER

Administrasjonen har diskutert forskjellige problemstillinger knyttet til kommuneplanens arealdel i Regionalt planforum flere ganger. Administrasjonen har også avholdt arbeidsmøter med representanter for regionale myndigheter knyttet mot avgrensede tema.

5.2.6 INTERNE RESSURSER

Kommunens egne fagressurser er involvert, innenfor alle sektorer.

5.3 1. GANGS HØRING

5.3.1 POLITISK BEHANDLING

Formannskapetets behandling i møte 04.12.2018 sak 92/18:

VEDTAK:

1. Kommuneplanens arealdel 2019-2020 (2030) med planbeskrivelse, plankart, planbestemmelser og retningslinjer, dokumenter datert 22.11.18, legges ut til høring/offentlig ettersyn i perioden 10. desember 2018 til 15. februar 2019.
2. Rådmannen gis fullmakt til å foreta oppdateringer, redaksjonelle endringer og endringer som følge av politisk vedtak i sakens dokumenter før planforslaget legges ut til høring/offentlig ettersyn.
3. Vedtaket fattes med hjemmel i plan- og bygningslovens § 11-14. Det gjøres følgende endringer i:

Planbeskrivelsen:

Planens visjon: Endres til: Arealpolitikk for framtidens Lillehammer. Denne endringen gjøres gjennomgående i plandokumentene

4.1.2 utfordringer og muligheter: Side 11 første setning: Erstatte «Mjøsbyen» med Mjøsregionen.

4.2.4.3 Skole, barnehage, bo- og servicesenter: 2. avsnitt 2. og 3. setning erstattes av: Ny Nordre Ål skole skal stå ferdig til skolestart 2019. Jørstadmoen skole var ombygd og tatt i bruk ved skolestart 2018.

4.5.4.2 Bankenkryssene: I KDP Trafikk og Transport 2006-2025 ble det vurdert andre løsninger for bankkrysset, blant annet rundkjøring.

4.5.4.3 Nye veglenker: Strandtorget – Søre Ål – Røyslimoen. Dette punktet må deles i to. Veglenkene er uavhengige av hverandre.

4.6.4.3 Byens strandsone – byen møter vannet: Stryke begrepet «byen møter vannet». Må og da endre 4. setning til: «For å knytte byen tettere på Mjøsa/Lågen gjelder det å sikre tydelige, ...»

Bestemmelser og retningslinjer:

Punkt 2.1.2.1 Fradeling: Tillegg:

- I enkelte områder kan kommunen etter skjønn godkjenne ned til 500 m².
- I enkelte områder kan kommunen etter skjønn godkjenne ned til 700 m².

Punkt 2.11 LNF spredt fritidsbebyggelse: 2.11.4 Endres til: «For eksisterende fritidsbebyggelse med lav standard må det søkes om tillatelse til separate avløpsløsninger eller innlagt vann. Tillatelse kan gis med bakgrunn i spesifikke krav.»

5.3.2 HØRINGSPERIODEN

Høringsperioden var fra den 10. desember 2018 til den 15. februar 2019. Planmaterialet ble lagt på kommunens hjemmeside, og utskrevet i flere eksemplarer på kommunens servicetorg og Lillehammer bibliotek. Det var mulig å låne utskrevne kopier.

I høringsperioden ble det holdt 4 åpne folkemøter, herunder med fokus på de enkelte bydeler/greider. Alle de åpne møtene var godt besøkte.

Det ble holdt åpent kontor på kommunens servicetorg 3 ganger. Tidspunktet for åpent kontor var både i og etter ordinær arbeidstid, slik at mange skulle ha anledning til å komme. Åpent kontor var godt besøkt.

Tidspunktet for åpne møter og åpent kontor var annonsert i lokalavis og på kommunens hjemmeside.

5.3.3 INNSIGELSER ETTER 1. GANGS HØRING

Det ble fremmet flere innsigelser av statlige og regionale myndigheter ved 1. gangs høring. Under er innsigelsene kort beskrevet. Det er også beskrevet hvordan innsigelsen ble imøtekommet ved politisk behandling av kommuneplanens arealdel i juni 2019.

5.3.3.1 Boligområder

Innsigelse ved Fylkesmannen og Statens vegvesen. Sterk anbefaling, men ikke innsigelse fra Oppland fylkeskommune.

Hovedtrekk ved innsigelsen: For stor overkapasitet på boliger. Konflikt med kompakt byutvikling og redusert transportbehov. Konflikt med jordvern. Det er innsigelse til følgende områder: B1-B7, B12-B15, B17-B20, B24, B25, B27, område Ravnum (regulert område), B30, B31, LSB4, LSB5, LSB7, LSB8, del av LSB10, LSB14, LSB17 og LSB18.

Innsigelse imøtekommes slik: Alle områder, både framtidig boligbebyggelse (B) og framtidig LSB, er justert slik at de ikke overlapper med områder registrert som dyrka mark, dyrkbar mark eller innmarksbeite. Følgende områder for framtidig boligbebyggelse (B) er tatt ut/justert: B1-B5, B8, B12, B13, deler av B15, deler av B17, Almebakken (regulert), B19, B20, B24 og B27.

5.3.3.2 Næringsområde N1, Hovemoen

Innsigelse ved Fylkesmannen, Direktoratet for mineralforvaltning og Oppland fylkeskommune.

Hovedtrekk ved innsigelsen: Behovet for næringsarealer er ikke av en slik samfunnsmessig betydning at det kan forsvare de negative konsekvensene utvidelsen av området medfører. Viktige verdier er

naturmangfold og friluftsliv. Konflikte med jordvern for mindre område ved Hovemoen gard. Manglende bestemmelser som sikrer samfunnmessig god ressursutnyttelse av regionalt viktig grusforekomst innenfor N1.

Innsigelse imøtekommes slik: Grense for arealformål for næringsområde N1 er satt lenger øst, for å ivareta dyrka mark, friluftsinnteresser og biologisk mangfold. Det er tilføyd bestemmelse for N1 som sikrer mineralressursen: «Området kan ikke brukes som permanente næringsarealer før grusressursen er tatt ut.»

5.3.3.3 Næringsområde N2, Jevnebakken på Vingrom

Innsigelse ved Fylkesmannen.

Hovedtrekk ved innsigelsen: Konflikte med jordvern.

Innsigelse imøtekommes slik: Arealet omdefineres til LNF.

5.3.3.4 Deler av FT2 - fritids- og turistformål

Innsigelse ved Fylkesmannen.

Hovedtrekk ved innsigelsen: Konflikte med jordvern.

Innsigelse imøtekommes slik: Arealet omdefineres til LNF.

5.3.3.5 Detaljvarehandel Røyslimoen

Innsigelse ved Fylkesmannen.

Hovedtrekk ved innsigelsen: Areal for detaljvarehandel på 3500 m² er i strid med regional planbestemmelse.

Innsigelse imøtekommes slik: Maks. handelsareal nedjusteres til 3000 m² for Røyslimoen bydelssenter, i tråd med regional planbestemmelse.

5.3.3.6 Store handelsformater

Innsigelse ved Fylkesmannen, Statens vegvesen og Oppland fylkeskommune.

Hovedtrekk ved innsigelsen: Definisjonen er i strid med regional plan, kan svekke handelsgrunnlaget i sentrum og medføre økt bilbasert handel utenfor de definerte sentrumsområdene.

Innsigelse imøtekommes slik: Definisjonen er finjustert. Siden det ikke er områder hvor det tillates store handelsformater i kommuneplanens arealdel kan ikke Rådmannen se at det er grunnlag for innsigelse på dette punktet. Det vises til samme tema for Byplanen.

5.3.3.7 Handel i næringsområder

Innsigelse ved Fylkesmannen, Statens vegvesen og Oppland fylkeskommune.

Hovedtrekk ved innsigelsen: I bestemmelsene er det åpnet opp for handel i tilknytning til næringsbebyggelse når handelen er en underordnet del av bedriftens virksomhet. Dette er i strid med regional planbestemmelse.

Innsigelse imøtekommes slik: Bestemmelsen er tatt ut. Slik handel er omtalt i retningslinje, og må håndteres som dispensasjon.

5.3.3.8 Hensynssone ledningsnett

Innsigelse ved Fylkesmannen og NVE.

Hovedtrekk ved innsigelsen: Planen viser ikke el-ledningsnett for sentral- og regionalnettet som hensynssone med tilstrekkelige bestemmelser som ivaretar fremtidige tiltak på ledningsnett eller transformatorstasjoner etter annet lovverk.

Innsigelse imøtekommes slik: Ledningsnett og transformatorstasjoner legges inn med hensynssone etter anbefalinger fra Statnett.

5.3.3.9 Hensynssone friluftsliv

Innsigelse ved Forsvarsbygg.

Hovedtrekk ved innsigelse: Hensynssone friluftsliv ligger på Forsvarets område.

Innsigelse imøtekommes slik: Hensynssone friluftsliv avgrenses slik at den ikke berører Forsvarets område.

5.3.3.10 Gjennomføringssone bynær fritidsbebyggelse

Innsigelse ved Fylkesmannen og Statens vegvesen.

Hovedtrekk ved innsigelsen: Hensynssonen er brukt feil. Det mangler utredning av trafikale konsekvenser.

Innsigelse imøtekommes slik: Det er brukt annen hensynssone - hensynssone båndlegging. Dette innebærer at området båndlegges i 4 år i påvente av vedtak etter plan- og bygningsloven. Før eventuell regulering skal området konsekvensutredes. Utredning av trafikale konsekvenser vil være en del av konsekvensutredningen.

5.3.3.11 Hensyn til vassdrag

Innsigelse ved Fylkesmannen.

Hovedtrekk ved innsigelsen: Planen har ikke tatt godt nok hensyn til natur-, kulturmiljø- og friluftsinnteresser, eller vassdragets kapasitet.

Innsigelse imøtekommes slik: Det er formulert bestemmelser som sikrer at det tas hensyn til vassdragsnære områder og vassdragenes økologi når det gjennomføres eventuelle tiltak nærmere større vassdrag enn 100 m.

5.3.3.12 Spredt bolig- og fritidsbebyggelse – LSB og LSF

Innsigelse ved Fylkesmannen og Oppland fylkeskommune.

Hovedtrekk ved innsigelsen: Manglende entydig avgrensning og konsekvensutredning for spredt bolig og fritidsbolig (LSB og LSF). Hensynet til mulige nasjonale eller vesentlige regionale interesser er dermed ikke tilstrekkelig ivaretatt.

Innsigelse imøtekommes slik: Konsekvensutredning, bestemmelser og retningslinjer er presisert og justert.

5.3.4 HØRINGSUTTALELSER VED 1. GANGS HØRING

Det kom 124 høringsuttalelser i høringsperioden. Høringsuttalelsene er oppsummert og kommentert i eget notat.

5.4 POLITISK BEHANDLING OG MEKLING JUNI 2019

Kommuneplanens arealdel ble lagt fram for politisk behandling i juni 2019, i utvalg for plan og samfunnsutvikling, formannskapet og kommunestyret. Den politiske behandlingen fant sted før mekling.

5.4.1 POLITISK BEHANDLING JUNI 2019

Kommunestyrets behandling i møte 20.06.2019 sak 64/19:

V E D T A K:

1. Kommuneplanens arealdel 2019-2020 (2030), med planbeskrivelse, plankart, planbestemmelser og retningslinjer og temakart datert 05.06.19, vedtas med hjemmel i plan- og bygningsloven kap. 11 med de endringer som framgår i pkt. 4.
2. Rådmannen gis fullmakt til å foreta oppdateringer, redaksjonelle endringer og endringer som følge av den politiske behandlingen, i sakens dokumenter før planen kunngjøres.
3. Ordfører får fullmakt til å utpeke et meklingsutvalg bestående av politisk ledelse fra kommuneplanutvalget og utvalg for plan og samfunn med representanter fra posisjonen og opposisjonen.
4. Matrise over planjusteringer datert 13.06.19.

Matrisen over planjusteringer (punkt 4) består av mindre justeringer foreslått av rådmannen, samt politiske endringer gjennom behandling i utvalg for plan og samfunnsutvikling, formannskapet og kommunestyret, se vedlegg.

5.4.2 MEKLINGSPROSESS OG RESULTAT

Innsigelser fra Statens vegvesen, Oppland fylkeskommune, Fylkesmannen i Innlandet, NVE, Forsvarsbygg og Direktoratet for mineralforvaltning til kommuneplanens arealdel 2019-2022 (2030) ble behandlet i meklingsmøte 24. juni 2019.

5.4.2.1 Boligområder

Innsigelse ved Fylkesmannen og Statens vegvesen. Innsigelsen var langt på vei imøtekommet ved politisk behandling i juni, men det gjensto innsigelse til enkelte områder.

OMRÅDE	LØSNING AV INNSIGELSE
B6	Innsigelse trukket
B7	Innsigelse trukket
B14	Innsigelse imøtekommet av kommunen, endres til grønnstruktur
B15	Innsigelse trukket, området er redusert ved vedtak av kommuneplan
B17	Innsigelse trukket, området er redusert ved vedtak av kommuneplan
B18	Innsigelse trukket, total boligreserve i Rudsbygd er redusert ved at den ubebygde delen av reguleringsplan 189 boligområde ved Buvollen, tilbakeføres til LNF.
B20	Innsigelse imøtekommet av kommunen, all dyrka mark i B20 er lagt ut til LNF og det er lagt ut LSB for inntil 6 boenheter utenfor dyrka mark.
B25	Innsigelse trukket

B27	Innsigelse imøtekommet av kommunen, all dyrka mark i B27 er lagt ut til LNF og det er lagt ut LSB for inntil 10 boenheter utenfor dyrka mark
B29a Ravnum	Innsigelse trukket, utbygging av området er påbegynt
B30	Innsigelse imøtekommet av kommunen, endres til LNF
B31	Innsigelse imøtekommet av kommunen, endres til LNF
LSB4	Innsigelse trukket, området er redusert ved vedtak av kommuneplan, ved at all dyrka mark i området er lagt ut til LNF
LSB5	Innsigelse trukket, området er redusert ved vedtak av kommuneplan, ved at all dyrka mark i området er lagt ut til LNF
LSB8	Innsigelse trukket, området er redusert ved vedtak av kommuneplan, ved at all dyrka mark i området er lagt ut til LNF
LSB14	Innsigelse trukket, området er redusert ved vedtak av kommuneplan, ved at all dyrka mark i området er lagt ut til LNF
LSB18	Innsigelse imøtekommet av kommunen, endres til LNF

5.4.2.2 *Næringsområde N1, Hovemoen*

Innsigelse ved Fylkesmannen, Direktoratet for mineralforvaltning og Oppland fylkeskommune. Innsigelse imøtekommet ved politisk behandling i juni.

5.4.2.3 *Næringsområde N2, Jevnebakken på Vingrom*

Innsigelse ved Fylkesmannen. Innsigelse imøtekommet ved politisk behandling i juni.

5.4.2.4 *Deler av FT2 - fritids- og turistformål*

Innsigelse ved Fylkesmannen. Innsigelse imøtekommet ved politisk behandling i juni.

5.4.2.5 *Detaljvarehandel Røyslimoen*

Innsigelse ved Fylkesmannen. Innsigelse imøtekommet ved politisk behandling i juni.

5.4.2.6 *Store handelsformater*

Innsigelse ved Fylkesmannen, Statens vegvesen og Oppland fylkeskommune. Det ble ikke enighet om bruken av store handelsformater som definisjon, og det er fortsatt innsigelse til dette.

5.4.2.7 *Handel i næringsområder*

Innsigelse ved Fylkesmannen, Statens vegvesen og Oppland fylkeskommune. Innsigelse imøtekommet ved politisk behandling i juni.

5.4.2.8 *Hensynssone ledningsnett*

Innsigelse ved Fylkesmannen og NVE. Innsigelse delvis imøtekommet ved politisk behandling i juni. Mindre justeringer gjort i etterkant, etter veiledning fra NVE.

5.4.2.9 *Hensynssone friluftsliv*

Innsigelse ved Forsvarsbygg. Innsigelse imøtekommet ved politisk behandling i juni.

5.4.2.10 *Gjennomføringssone bynær fritidsbebyggelse*

Innsigelse ved Fylkesmannen og Statens vegvesen. Innsigelse imøtekommet ved politisk behandling i juni.

5.4.2.11 *Hensyn til vassdrag*

Innsigelse ved Fylkesmannen. Kommunen foreslo i møtet en bestemmelse for å imøtekomme innsigelsen. Forslaget ble ikke akseptert, men meklingsmannen konkluderte med at innsigelse knyttet til mangelfull byggeforbudssone mot vassdrag er imøtekommet, og at utforming av

planbestemmelser til vassdrag løses i etterkant av meklingen. Det har ikke vært dialog om dette i etterkant.

5.4.2.12 Spredt bolig- og fritidsbebyggelse – LSB og LSF

Innsigelse ved Fylkesmannen og Oppland fylkeskommune. Det ble ikke enighet om metodikken for spredt bolig- og fritidsbebyggelse, og det er fortsatt innsigelse til dette.

5.5 2. GANGS HØRING

5.5.1 POLITISK BEHANDLING

Kommunestyrets behandling i møte 29.08.2019 sak 75/19:

V E D T A K:

1. Kommuneplanens arealdel 2019-2020 (2030) med planbeskrivelse, plankart, planbestemmelser og retningslinjer, illustrasjonskart og tematiske kart, dokumenter datert 22.08.19 legges ut til høring/offentlig ettersyn med hjemmel i plan- og bygningsloven § 11-14. 2.gangs høring omfatter samtlige av planforslagets dokumenter med særlig henvisning til de temaer der det er gjort endringer etter 1. gangs høring.
2. Rådmannen gis fullmakt til å foreta oppdateringer, redaksjonelle endringer og endringer som følge av den politiske behandlingen i sakens dokumenter før planforslaget sendes ut på høring/offentlig ettersyn.
3. På side 42 i planbeskrivelsene, under punkt 4.7.4.4 Områder for fritidsbebyggelse skal vi i første punkt om Nordseter ha inn en ny siste setning i avsnittet: «I forbindelse med områderegulering skal det fastsettes en byggegrense mot fjellet og mot Gropmarka». Tilsvarende skal inn i Bestemmelser og retningslinjer i Punkt 3.25 som nytt punkt 3.25.1.3 (samme tekst som i planbeskrivelsene)
4. Område 117 med redusert areal og avgrensning som innsendt til kommunen 29.april 2019, legges ut på høring som del av kommuneplanens arealdel.

5.5.2 HØRINGSPERIODEN

Høringsperioden var fra den 18. september 2019 til den 5. november 2019. Planmaterialet ble lagt på kommunens hjemmeside og på kommunens servicetorg.

5.5.3 INNSIGELSER ETTER 2. GANGS HØRING

Det ble fremmet til sammen 3 innsigelser av Fylkesmannen i Innlandet og Oppland fylkeskommune ved 2. gangs høring. Under er innsigelsene kort beskrevet.

5.5.3.1 Store handelsformater

Innsigelse ved Oppland fylkeskommune og Statens vegvesen.

Hovedtrekk ved innsigelsen: Definisjonen er i strid med regional plan, kan svekke handelsgrunlaget i sentrum og medføre økt bilbasert handel utenfor de definerte sentrumsområdene.

Anbefaling og begrunnelse: Lillehammer kommune ønsker å møte utfordringene med lokalisering av varehandel med mer håndterbare og effektive styringsverktøy. Definisjon av store handelsformater, hvor og i hvilken størrelsesorden dette kan tillates, er slike styringsparametere. Store

handelsformater vil inneholde detaljvarehandel, men for øvrig ha en bred varesammensetning. Konseptenes vareinnhold med stadige endringer er vanskelig å kontrollere. Lokalisering og totalt handelsvolum er derimot mulig å ha styring på. Kommunen har gjennomført flere næring- og handelsanalyser som kunnskapsgrunnlag i denne tematikken kommunens vurderinger støtter seg på disse analysene.

Store handelsformater er kun definert i kommuneplanens arealdel. Områder hvor det tillates store handelsformater ligger innenfor planområdet til kommunedelplan Lillehammer by.

5.5.3.2 Hensyn til vassdrag

Innsigelse ved Fylkesmannen og Oppland fylkeskommune.

Hovedtrekk ved innsigelsen: Planen har ikke tatt godt nok hensyn til natur-, kulturmiljø- og friluftsinnteresser, eller vassdragets kapasitet.

Anbefaling og begrunnelse: For regulerte områder er byggegrenser definert i den enkelte reguleringsplan. For uregulerte områder foreslås en generell byggeforbudssone på 100 m langs alle vassdrag. De uregulerte områdene har arealformål LNF, LSB og LSF, og det gjøres unntak for ny bebyggelse i tråd med disse formålene. Det er gitt en rekke kriterier for ny bebyggelse, bl.a. hensyn til allmennhetens tilgang, friluftsliv, hensyn til landskap og biologisk mangfold samt vassdragets økologiske funksjon, slik vassdrag og vassdragsnære områder ivaretas ved tiltak.

Det foreslås egne bestemmelser for LNF, LSB og LSF som sikrer at ny bebyggelse nærmere større vassdrag enn 50 m blir bygget i retning bort fra vassdraget.

5.5.3.3 Spredt bolig- og fritidsbebyggelse – LSB og LSF

Innsigelse ved Fylkesmannen og Oppland fylkeskommune.

Hovedtrekk ved innsigelsen: Manglende entydig avgrensning og konsekvensutredning for spredt bolig og fritidsbolig (LSB og LSF). Hensynet til mulige nasjonale eller vesentlige regionale interesser, spesielt kulturminner og vassdrag, er dermed ikke tilstrekkelig ivaretatt.

Anbefaling og begrunnelse: Bestemmelser og retningslinjer er presisert og justert. Kommunedirektøren er prinsipielt uenig med Fylkesmannen og fylkeskommunen i at konflikter avdekket i konsekvensutredning må medføre at området blir definert som LNF, og mener hensynene kan ivaretas gjennom bestemmelser.

5.5.4 HØRINGSUTTALELSER VED 2. GANGS HØRING

Det kom 57 høringsuttalelser i høringsperioden. Høringsuttalelsene er oppsummert og kommentert i eget notat.

5.6 ENDRINGER ETTER 2. GANGS HØRING

5.6.1 KOMMUNEDIREKTØRENS ENDRINGER I PLANKART, BESTEMMELSER OG RETNINGSLINJER

Hovedtrekkene i endringene som følge av høringsinnspill, innsigelser og politisk behandling er oppsummert i det følgende.

Endringer i plankart:

Justering av hensynssoner for kulturminner.

- ✓ Justering av hensynssoner for kulturminner.
- ✓ Justering av mindre del av grønnstruktur langs Skurva.
- ✓ Område K4 er lagt inn. Området er randsonen rundt område K1 i byplanen. Området ligger i enden av Industrigata og er i ferd med å bli regulert.
- ✓ Område B21 er flyttet, men ligger innenfor området som var lagt ut ved 1. gangs høring.
- ✓ Nedbørsfelt for verna vassdrag er tatt inn som hensynssone.

Endringer i bestemmelser og retningslinjer:

- ✓ Tiltak som fører til vesentlig økt trafikk er tilføyet som vurderingskriterium for plankrav (bestemmelse 1.2).
- ✓ Bestemmelser og retningslinjer for leke- og aktivitetsplasser (bestemmelse 1.8) er justert.
- ✓ Bestemmelse 1.10 om universell utforming og tilgjengelighet er justert med det formål at flere boliger skal bygges som tilgjengelige boliger.
- ✓ «Bærekraftige overvannsløsninger» er tilføyet til bestemmelse 1.11.
- ✓ I bestemmelse 1.11.2 er arealet redusert fra 1000 m² til 500 m².
- ✓ I bestemmelse 1.11.3 er antall boenheter redusert fra 50 til 15 og arealet redusert fra 1500 m² til 500 m².
- ✓ Bestemmelser og retningslinjer om hensyn til overvann er presisert flere steder.
- ✓ Ny retningslinje om veiledende utnyttelsesgrad for boligområder.
- ✓ Ny bestemmelse rettet mot eksisterende boliger i områder avsatt til fremtidig sentrumsformål. Bestemmelsen gir unntak fra plankrav, med det formål at eksisterende boligeiendommer kan forvaltes etter gjeldende regulering fram til ny reguleringsplan foreligger.
- ✓ Ny retningslinje om at område S1 Jørstadmoen kan vurderes utvidet gjennom egen prosess.
- ✓ Retningslinje om handel i næringsområder slik at det ikke skal være tvil om at dette må behandles gjennom dispensasjon.
- ✓ Dagligvarehandel er definert i bestemmelse 2.6.2.
- ✓ Nytt område K4 har fått bestemmelser som tilsvarer område K1 i byplan.
- ✓ Det er gjort flere justeringer av bestemmelser for LNF-, LSB- og LSF-områder, bl.a. for å imøtekomme innsigelser. Vesentlige endringer er:
  - LNF: Møne- og gesimshøyde for kårboliger.
  - LSB, LSF: Garasjer ol. skal underordne seg hus/hytte i volum og høyde.
  - LSF: Platting kan være inntil 25 % av hovedhyttas BYA, men ikke større enn 20 m². Det tillates gjerde/gelender rundt platting, men ikke herutover.
- ✓ Ny bestemmelse for bruk og vern av sjø og vassdrag, for å sikre at vassdragskryssinger dimensjoneres slik at de ikke øker flomfare eller annen fare, bestemmelse 2.12.
- ✓ Ny hensynssone for verna vassdrag er gitt retningslinjer.
- ✓ Mindre utdypninger, presiseringer og oppdateringer i bestemmelser og retningslinjer (flere).

Andre endringer:

- ✓ Buffer rundt kulturminner på temakart er økt til 60 m rundt listeførte kirker og 50 m for andre kulturminner.

- ✓ Konsekvensutredningen er oppdatert med nye konsekvensutredede innspill (KU nr. 143-149). Mindre justeringer i enkelte tidligere KU-ark.
- ✓ Temakart kulturminner er justert slik at buffer rundt kulturminner er 60 m rundt listeførte kirker og 50 m rundt resten.
- ✓ Det er foretatt redaksjonelle og plantekniske justeringer og feilrettinger i planbeskrivelse, bestemmelser og retningslinjer, plankart, illustrasjonskart og temakart.

5.7 SLUTTBEHANDLING

5.7.1 PLANUTVALGETS INNSTILLING I MØTE 06.02.20

1. Planutvalget slutter seg til plandokumentene datert 30.01.20, med de endringer som er gjort etter 2. gangs høring med følgende endringer:

Planbeskrivelse

Punkt 4.2 Boligutvikling og bydelssentre

Punkt 4.2.4.3 Bydelssentrene – handel, service og møteplasser

Tillegg nytt siste avsnitt

For Jørstadmoen tettsted er et større areal båndlagt med støysone på grunn av forsvarets aktivitet. Dette gir utfordringer med tanke på å tillate utbygging. I planperioden ønsker kommunen å gjennomføre nye støymålinger i felt, samt at forsvaret må se på tiltak ved støykilder, for å om mulig begrense båndleggingen.

Punkt 4.5.4.3 – nye veglenker

Industrigata

Tillegg ny siste setning: «Forlengelse av Industrigata skal ikke krysse dyrka mark.»

Planbestemmelser og retningslinjer

Punkt 2.1.3 bestemmelser for framtidig boligbebyggelse

Punkt 2.1.3.1 følgende endringer

Område B8 – Skårsetsaga 18 – området avskjæres mot dyrka mark, og omkring 5 daa tas ut av området.

Området B21 – Skyttermoen – legges inn som ved 2. gangs høring

Innspill nr. 52 – Solhøgda – legges inn med 3 boenheter – som frittliggende småhusbebyggelse (tidligere B14?)

Punkt 2.10.3 Bestemmelser for framtidig LSB

Punkt 2.10.3.1 – følgende endringer

Innspill 10B – Gamlevegen – legges inn som LSB

Punkt 2.10.3.2 - tillegg

Nytt underpunkt

g) Ved 5 eller flere nye boenheter skal det utarbeides reguleringsplan

2.11 LNF Spredt fritidsbebyggelse

2.11.10 Bestemmelser ved ny bebyggelse

Punkt b. Maks. gesimshøyde = 3,2 m over gjennomsnittlig planert terreng.

Punkt c. Maks. mønehøyde = 5 m over gjennomsnittlig planert terreng.

Punkt d. Takvinkel skal være 15°-30°, gjelder bebyggelse nevnt i punkt k under.

Takvinkel skal være 22°-35°, gjelder bebyggelse nevnt i punkt i og j under.

Punkt i. Ved tiltak på eksisterende fritidsbebyggelse nærmere Mesnavassdraget enn 100 m, jf. temakart nr. 7 – Fritidsbebyggelse i LNF, er maks. BYA = 50 m² pr. eiendom.

Punkt j. Ved tiltak på eksisterende fritidsbebyggelse i områder nevnt i punkt 1.19.1 (100 metersbelte i uregulert område), jf. temakart nr. 7 – Fritidsbebyggelse i LNF, er maks BYA 70 m² pr. eiendom.

Punkt k. (tidligere punkt J) Ved tiltak på eksisterende fritidsbebyggelse i kommunen for øvrig, jf. temakart nr. 7 Fritidsbebyggelse i LNF, er maks. BYA = 90 m² pr. eiendom.

Punkt 2.2.2 – Bestemmelser for framtidig fritidsbebyggelse

Punkt 2.2.2.1 – endring

Område F5 – Bleken Seter – tas ut

Punkt 3.18 Kulturminner

C. H570_03 er Pilegrimsleden gjennom Lillehammer

Tillegg nytt underpunkt VI

«Bare i særskilte tilfeller kan det gis dispensasjon for byggegrense mot pilegrimsleden»

2. Planutvalget slutter seg til de anbefalinger som er gitt til oppfølging av innsigelsene slik de framgår av saksframlegget. Disse blir styrende for meklingsutvalget.
3. Ordfører får fullmakt til å utpeke det politiske meklingsutvalget.
4. Kommunedirektøren legger fram innstilling til vedtak for planutvalg og kommunestyre etter gjennomført mekling.

5.7.2 MEKLINGSRESULTAT

5.7.2.1 Store handelsformater

Innsigelse ved fylkeskommunen og Statens vegvesen. Innsigelse ikke løst gjennom mekling. I administrative dialogmøte etter mekling ble det klart at innsigelsen er løst dersom definisjonen av store handelsformater fjernes fra bestemmelse 2.6.2 i kommuneplanens arealdel.

5.7.2.2 Vassdrag og LSB/LSF

Innsigelse ved Fylkesmannen og fylkeskommunen. Meklingsprotokoll forutsetter dialog mellom kommunen og innsigelsesmyndighetene vedr. formuleringer som følge av meklingen. Dialogmøtet ble gjennomført 11.03.20. Innsigelsene hovedsakelig løst gjennom justeringer av bestemmelse 1.19, 2.9, 2.10 og 2.11. Det er fortsatt noe usikkerhet rundt bruken av begrepet «større vassdrag».

5.7.3 KOMMUNESTYRETS VEDTAK

Kommunestyrets behandling i møte 26.03.2020 sak 20/20:

V E D T A K:

1. Kommuneplanens arealdel 2020 – 2023 (2030) med planbeskrivelse datert 12.03.20 vedtas.
2. Kommuneplanens arealdel 2020 – 2023 (2030) med bestemmelser og retningslinjer datert 12.03.20 vedtas med rettsvirkning, med følgende endringer:
  - a. Vedlegg 2 oppdateres, slik at fritidsbebyggelse i byggeforbudssone langs vassdrag (0-50 m) fjernes fra tabellen.

- b. Det skilles mellom fritidsbebyggelse innenfor og utenfor byggeforbudssone langs vassdrag i temakart nr. 7 – Fritidsbebyggelse i LNF.
  - c. Den delen av bestemmelse 2.6.2 som definerer handel i store formater fjernes.
3. Kommuneplanens arealdel 2020 – 2023 (2030) med plankart datert 30.01.20 vedtas med følgende endringer:
- a. Område B8 reduseres slik at det ikke ligger på dyrka mark.
  - b. Område B21 justeres tilbake slik det var avgrenset ved 2. gangs høring.
  - c. LSB-område langs Gamlevegen tas inn slik det var avgrenset ved 1. gangs høring og benevnes LSB27.
  - d. Område F5 tas ut av plankartet.
  - e. Nye fremtidige gang- og sykkelveger tas ut av plankartet.
  - f. Eksisterende LSB og LSF nærmere større vassdrag enn 50 m omgjøres til LNF.
  - g. Følgende eiendommer gjøres om til LNF:
    - i. Gnr./bnr. 21/13
    - ii. Gnr./bnr. 122/93
    - iii. Gnr./bnr. 122/94
    - iv. Gnr./bnr. 162/77
    - v. Gnr./bnr. 33/12
    - vi. Gnr./bnr. 113/48
    - vii. Gnr./bnr. 113/57
    - viii. Gnr./bnr. 113/58
    - ix. Gnr./bnr. 25/5
4. Vedtaket gjøres med hjemmel i plan- og bygningsloven § 11-15.
5. Kommunedirektøren gis fullmakt til å foreta endringer som følge av den politiske behandlingen samt oppdateringer, redaksjonelle endringer og feilrettinger i plandokumentene.
6. Punkt 2.10.3 Bestemmelser ved framtidig LSB
 Punkt 2.10.3.2, punkt a) tillegg. «..., som kan endre planavgrensning og antall boenheter. Dette forutsetter planprogram og konsekvensutredning.»
 Punkt 2.11.9 Bestemmelser ved ny bebyggelse
 Punkt h og i: siste setning endres til «Takvinkel skal være 15° til 35°.»

VEDLEGG

VEDLEGG 1 – NASJONALE, REGIONALE OG KOMMUNALE FØRINGER

Følgende nasjonale rammebetingelser/føringer er lagt til grunn:

- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging (12.06.15)
- Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (26.09.14)
- Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen (25.03.11)
- Statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging i kommunene (04.09.09)
- Rikspolitiske retningslinjer for barn og unges interesser i planlegging (20.09.95)
- Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag 10.11.1994
- St.meld. nr. 39 (2000-2001) Friluftsliv — Ein veg til høgare livskvalitet
- St.meld. nr. 23 (2001-2002) Bedre miljø i byer og tettsteder
- St.meld. nr. 26 (2006-2007) Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand
- Meld. St. 9 (2011–2012) Landbruks- og matpolitikken — Velkommen til bords
- Meld. St. 21 (2011–2012) Norsk klimapolitikk
- Meld. St. 34 (2012–2013) Folkehelsemeldingen — God helse – felles ansvar
- Meld. St. 35 (2012–2013) Framtid med fotfeste— Kulturminnepolitikken
- Meld. St. 19 (2014-2015) Folkehelsemeldingen — Mestring og muligheter
- Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet - Norsk handlingsplan for naturmangfold
- Meld. St. 18 (2016-2017) Berekraftige byar og sterke distrikt
- Meld. St. 33 (2016–2017) Nasjonal transportplan 2018–2029
- Nasjonal jordvernstrategi, St.prp. 127S (2014-2015)
- Prop. 1 S (2018 – 2019) Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)
- Bolig for velferd, nasjonal strategi for boligsosialt arbeid (2014-2020)
- Fortetting med kvalitet, veileder T-1267
- Planlegging av fritidsbebyggelse, T-1450
- Retningslinjer for behandling av støy i arealplanleggingen, T-1442
- Retningslinjer for behandling av luftkvalitet i arealplanlegging, T-1520
- Overvann i byer og tettsteder, NOU 2015:16
- Rundskriv H-5/18 Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling
- Planlegging av grønnstruktur i byer og tettsteder, M100-2014

Følgende regionale planer/føringer er lagt til grunn:

- Regional planstrategi 2016-2020
- Regional plan for attraktive byer og tettsteder
- Regional vannforvaltningsplan for vannregion Glomma 2016-2021 og Tiltaksanalyse for vannområde Mjøsa
- Byregion-programmet- (ByR-programmet)
- Strandsoneplan Mjøsa
- «Det gode liv ved Mjøsa», med retningslinjer for planlegging i strandsona, datert 01.07.08.
- Regional næringsplan 2018-2028

- Kommunedelplan landbruk Lillehammer-regionen 2014-2025
- Mjøsbyprosjektet – et samarbeid om felles areal- og transportplanlegging for området rundt Mjøsa.
- Regional plan for samfunnssikkerhet og beredskap 2014–2017 - Risiko- og sårbarhetsanalyse for Oppland fylke
- Kulturarvstrategi for Oppland 2015–2020

Følgende lokale føringer er lagt til grunn:

- Kommuneplanens samfunnsdel 2014-2017
- Byutvikling Lillehammer
- Kommunedelplan for miljø med hovedtema klima og energi 2016-2025
- Kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse 2018-2021
- Hovedplan Vann og avløp 2014-2018
- Kommunedelplan 2006-2025 trafikk og transport
- Kommunedelplan for helse og omsorg 2018-2028, høringsutkast
- KDP Oppvekst 2018-2028, høringsutkast
- Mulighetsstudie Byutvikling Nord
- Mulighetsstudie for aksene Strandtorget – Lilletorget, 3RW
- Mulighetsstudie klimanøytral bydel, SWECO
- Kommunedelplan for E6 Vingrom-Ensby